

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
Кафедра педагогіки, психології та менеджменту

ДОПУЩЕНО ДО ЗАХИСТУ

завідувач кафедри ПП та М

Володимир КУЛІШОВ

«18»

травня

2024 р.

(дата)

«ОСВІТНЯ ЛОГІСТИКА В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ
(на прикладі ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К.Д.Ушинського»)»

Кваліфікаційна робота
на здобуття освітнього ступеня «магістр»

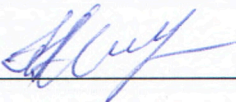
Галузь знань: 07 Управління та адміністрування

Спеціальність: 073 Менеджмент

Освітньо-професійна програма «Управління навчальним закладом»

Здобувачка вищої освіти
групи М-22-11-ЗМ (УНЗ)

МУРАВЙОВА Надія Григорівна

(підпис)

Науковий керівник:
доктор економічних наук,
професор

ГОРОШКОВА Лідія Анатоліївна

(підпис)

Біла Церква 2024

Ім'я користувача:
Оксана Олександрівна Рудич

ID перевірки:
1016254762

Дата перевірки:
16.05.2024 03:10:29 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
16.05.2024 22:52:17 EEST

ID користувача:
100009006

Муравйова Надія Григорівна

Назва документа: Освітня логістика в управлінні закладом освіти
(на прикладі ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім.К.Д.Ушинського»)

Кількість сторінок: 71 Кількість слів: 11882 Кількість символів: 95778 Розмір файлу: 3.37 MB ID файлу: 1016041505

Виявлено модифікації тексту (можуть впливати на відсоток схожості)

14.3%
Схожість

Найбільша схожість: 5.21% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1016030337)

11.3% Джерела з Інтернету

592

Сторінка 73

5.45% Джерела з Бібліотеки

35

Сторінка 75

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0%
Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Підозріле форматування

13
сторінок

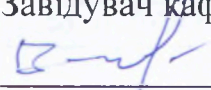
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Кафедра педагогіки, психології та менеджменту

Спеціальність 073 «Менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри ПП та М

 В.С. Кулішов

« 04 » світня 2024 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра:

МУРАВЙОВОЇ Надії Григорівни

1. Тема роботи «ОСВІТНЯ ЛОГІСТИКА В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ (на прикладі ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К.Д.Ушинського)»
2. Керівник роботи Горошкова Лідія Анатоліївна, д.е.н., професор затверджені наказом БІНПО від «04» світня 2024 року № 01-06/01
3. Строк подання студентом роботи «26» квітня 2024р.
4. Вихідні дані до роботи закони, постанови, нормативно-правові акти щодо організації та управлінні науковою роботою у навчальному закладі, наукові праці, публікації в актуальних періодичних виданнях та веб ресурсах, монографії вітчизняних та зарубіжних вчених з досліджуваних питань, власні спостереження.
5. Перелік питань, які потрібно розробити: Кваліфікаційна робота магістра складається з основної частини і додаткової. Основна частина містить такі структурні елементи: вступ, сутність (3 розділи – теоретичний, методичний, експериментальний), загальні висновки, список використаних джерел, додатки.
РОЗДІЛ 1. ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ. 1.1 Логістичні процеси в освітньому середовищі. 1.2 Освітня і педагогічна логістика: сутність та особливості. 1.3 Освітня логістика у ЗП(ПТ)О. 1.4 Маркетинг та логістика освітніх послуг. РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ. 2.1 Організаційно-економічна характеристика закладу освіти ДНЗ «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського». 1.2 Оцінка показників діяльності ЗП(ПТ)О. РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА МОЖЛИВОСТІ

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ. 3.1 Оцінка поточного стану та економічного потенціалу розвитку Одеської області. 3.2 Оцінка стану та перспектив розвитку ринку праці Одеської області в контексті можливостей працевлаштування випускників ЗП(ПТ)О.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Горошкова Л.А.. професор кафедри ППта М	15.11.2023 р.	15.11.2023 р.
2	Горошкова Л.А. професор кафедри ППта М	16.12.2023 р.	16.12.2023 р.
3	Горошкова Л.А. професор кафедри ППта М	16.01.2024 р.	16.01.2024 р.

7. Дата видачі завдання 15.11. 2023 р.

8. Календарний план виконання роботи

№	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Узгодження теми, складання змісту	листопад	виконано
2	Вивчення літературних джерел	листопад	виконано
3	Збирання матеріалу на підприємстві	листопад	виконано
4	Обробка матеріалу	листопад	виконано
5	Виконання розділу 1	грудень	виконано
6	Виконання розділу 2	грудень	виконано
7	Виконання розділу 3	січень	виконано
8	Формулювання висновків	січень	виконано
9	Оформлення роботи, одержання відгуку та рецензії	лютий	виконано
10	Подання роботи на кафедру	березень	виконано

Керівник роботи

(підпис)

Горошкова Л.А.

(прізвище, ініціали)

Завдання прийняв до виконання

Студент

(підпис)

Муравйова Н.Г.

(прізвище, ініціали)

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу магістра

Муравйової Н.Г.

на тему: «ОСВІТНЯ ЛОГІСТИКА В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ
(на прикладі ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К.Д.Ушинського»)»

Інтеграція ідей маркетингу і логістики в професійну освіту є необхідною в сучасних умовах. Застосування принципів логістики допомагає ефективно організовувати навчальні процеси, оптимізувати використання ресурсів і забезпечувати якість освіти. Це означає не лише оптимізацію постачання навчальних матеріалів і використання приміщень, а й розробку ефективних програм навчання, управління навчальними потоками і організацію ефективної взаємодії між студентами, викладачами та адміністрацією.

Такий підхід дозволяє професійній освіті відповідати на виклики глобальної економіки і суспільства, забезпечуючи якісну підготовку фахівців і сприяючи розвитку людського капіталу, який є ключовим чинником економічного зростання та соціального прогресу.

Надія Григорівна підчас написання роботи показала себе кваліфікованим спеціалістом успішно вирішувати поставлені завдання та творчо ставитись до підготовки роботи. Досвід її практичної діяльності у сфері професійно-технічної освіти був нею успішно використаний при підготовці роботи, що позитивно вплинуло на отримані результати.

Кваліфікаційна робота магістра виконана у відповідності з завданням із дотриманням всіх вимог, у повному обсязі та встановлені терміни.

Робота заслуговує оцінки «відмінно», а її автор – присвоєння кваліфікації «магістра».

Науковий керівник, д-р економ. наук, професор кафедри педагогіки,
психології та менеджменту

Л.А. Горошкова

РЕФЕРАТ

Тема: «ОСВІТНЯ ЛОГІСТИКА В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ (на прикладі ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К.Д.Ушинського»)»

Кваліфікаційна робота магістра: 84 с., 21 рис., 9 табл., 23 джерела

Метою роботи є комплексне дослідження особливостей та можливостей використання логістичного підходу до управління закладом професійно-технічної освіти.

Об'єктом дослідження є ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К.Д.Ушинського».

Предметом дослідження є механізми вдосконалення системи управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти на засадах освітньої логістики.

Методи дослідження: описовий, порівняльний, аналітичний, табличний, графічний, групування та узагальнення даних, експертних оцінок.

В роботі досліджена сутність та особливості освітньої логістики та можливості її застосування разом із маркетингом для вирішення проблеми підвищення ефективності діяльності ЗП(ПТ)О; здійснений аналіз показників діяльності ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К.Д.Ушинського»; на основі проведеного аналізу запропоновані шляхи та можливості підвищення ефективності системи управління на засадах освітньої логістики та маркетингу для ЗП(ПТ)О.

Ключові слова: освітня послуга, освітня логістика, технології управління, заклад професійно-технічної освіти, якість, ринок праці.

ABSTRACT

Topic: «Educational Logistics in the Management of an Educational Institution (Case Study of the "Odesa Vocational Lyceum of Service Industries of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky")»

Master's Thesis: 84 pages, 21 figures, 9 tables, 23 sources

Objective: The objective of this thesis is to conduct a comprehensive study on the features and possibilities of applying a logistical approach to the management of a vocational education and training (VET) institution.

Object of Study: The "Odesa Vocational Lyceum of Service Industries of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky."

Subject of Study: Mechanisms for improving the management system of a vocational (vocational-technical) education institution based on educational logistics principles.

Research Methods: Descriptive, comparative, analytical, tabular, graphical, data grouping and summarization, expert evaluations.

The thesis explores the essence and features of educational logistics and its potential applications in conjunction with marketing to address the problem of improving the efficiency of VET institutions; analyzes the performance indicators of the "Odesa Vocational Lyceum of Service Industries of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky"; and proposes ways and opportunities for enhancing the efficiency of the management system based on educational logistics and marketing principles for VET institutions.

Keywords: educational service, educational logistics, management technologies, vocational education and training institution, quality, labor market.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ.....	10
1.1 Логістичні процеси в освітньому середовищі.....	10
1.2 Освітня і педагогічна логістика: сутність та особливості.....	16
1.3 Освітня логістика у ЗП(ПТ)О.....	24
1.4 Маркетинг та логістика освітніх послуг.....	39
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ.....	48
2.1 Організаційно-економічна характеристика закладу освіти ДНЗ «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського».....	48
1.2 Оцінка показників діяльності ЗП(ПТ)О.....	50
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ ТА МОЖЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	59
3.1 Оцінка поточного стану та економічного потенціалу розвитку Одеської області.....	59
3.2 Оцінка стану та перспектив розвитку ринку праці Одеської області в контексті можливостей працевлаштування випускників ЗП(ПТ)О.....	64
ВИСНОВКИ.....	79
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84

ВСТУП

Сучасна професійно-технічна освіта розвивається в умовах постійних внутрішньогалузевих змін в напрямку децентралізованого управління і диверсифікованого фінансування. Кожна держава регулює ці процеси, виходячи з особливостей функціонування власної системи освіти, потреб ринку праці та пріоритетів соціальної політики загалом. Національні освітні моделі різняться між собою за філософськими й культурними традиціями, рівнем гнучкості та ефективності, якістю навчальних програм і можливостями реалізації інтелектуального потенціалу випускників, що в сукупності визначає конкурентоспроможність освіти.

Роль професійно-технічної освіти в теперішньому інформаційному суспільстві заново переоцінюється, адже її престижність і перспективність підтверджується численними програмами і проектами розвитку в останні роки. Серед найбільш відомих ініціатив – Копенгагенська Декларація Європейської Комісії та міністрів освіти європейських країн з розвитку співробітництва в галузі професійної освіти і навчання в Європі (2002 р.), Брюгське комюніке щодо стратегічних підходів і пріоритетів розвитку професійної освіти на період 2011- 2020 рр., Туринський процес Європейського фонду освіти (2010 р.), Рекомендації Ради ЄС щодо підтримання професійної освіти в умовах пандемії (2020 р.), Оснабрюцька Декларація про відновлення професійно-технічної освіти (2020 р.), Цифровий баланс на 2021-2023 рр. з ініціативи Європейської асоціації з професійно-технічної освіти і навчання, міжнародний проєкт «Управління інклюзивним професійним розвитком» (GIVE project) на 2020-2024 рр., проєкти з підвищення якості професійно-технічної освіти EUproVET, BEENiVES тощо, ініціативи. Україна долучається до окремих програм і проєктів, намагаючись активно реформувати професійно-технічну освіту відповідно до загальноєвропейських та світових трендів. Наразі на громадському обговоренні перебуває проєкт Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на

2022-2027 роки, розроблений на виконання Указу Президента України № 130/2021 від 30.03.2021 р. «Про пріоритетні заходи розвитку професійної (професійно-технічної) освіти». Варто відзначити, що одним із завдань програми є посилення ролі та соціальної відповідальності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, бізнесу та партнерських організацій шляхом активізації вертикальної і горизонтальної співпраці в управлінні розвитком професійно-технічної освіти та модернізації інфраструктури відповідних освітніх закладів. У контексті зовнішнього управління діяльністю закладів професійно-технічної освіти (ЗПТО) зроблені реальні кроки. Так, одним із шляхів забезпечення ефективної децентралізації системи управління професійно-технічною освітою є утворення регіональних рад професійної (професійно-технічної) освіти, однак ефективність їхньої діяльності щодо впливу на прийняття управлінських рішень на місцевому (регіональному) рівні залишається вкрай низькою. Водночас, внутрішня система контролю вимагає удосконалення, зокрема створення у кожному закладі професійної (професійно-технічної) освіти наглядових рад для їх участі у вирішенні стратегічних завдань розвитку закладу, здійснення нагляду за його діяльністю у відповідності до мети та цілей.

Метою роботи є комплексне дослідження особливостей та можливостей використання логістичного підходу до управління закладом професійно-технічної освіти.

Досягнення поставленої мети визначило постановку та розв'язання таких наукових та практичних завдань:

- дослідити сутність та особливості освітньої логістики, провести порівняльний аналіз освітньої і педагогічної логістики;
- проаналізувати сутність та особливості освітньої логістики у ЗП(ПТ)О;
- довести можливості та доцільності застосування разом із маркетингом для вирішення проблеми підвищення ефективності діяльності ЗП(ПТ)О;
- здійснити аналіз показників діяльності ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К.Д.Ушинського»;

– на основі проведеного аналізу запропонувати шляхи та можливості підвищення ефективності системи управління на засадах освітньої логістики та маркетингу для ЗП(ПТ)О.

Об'єктом дослідження є ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К.Д.Ушинського».

Предметом дослідження є механізми вдосконалення системи управління закладом професійної (професійно-технічної) освіти на засадах освітньої логістики.

Методи дослідження. Теоретичною базою дослідження є осмислення об'єктивних процесів, пов'язаних з використанням сучасних технологій управління закладом освіти, логістичного і маркетингового підходів та їх впливу на фінансово-економічні показники та якість освіти у закладі та завдань повоєнного відновлення України. Головні висновки сформульовано на основі методів системного аналізу та наукової абстракції. Також використано методи аналізу і синтезу, індукції та дедукції, метод економіко-статистичних розрахунків.

Інформаційною основою роботи є законодавчі та нормативно-правові акти з питань фінансування освіти, освітньої субвенції, статистичні матеріали Державного комітету статистики України, Національного банку України, енциклопедичні видання, монографічні дослідження та статті зарубіжних і вітчизняних авторів.

У дослідженні отримано нові обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання оптимізації системи управління ЗП(ПТ)О на засадах освітньої логістики.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці конкретних рекомендацій щодо шляхів підвищення ефективності управлінської діяльності у ЗП (ПТ)О з використанням освітньої логістики.

РОЗДІЛ 1

ЛОГІСТИЧНИЙ ПІДХІД В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ: ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ

1.1 Логістичні процеси в освітньому середовищі

Про розвиток освітнього середовища свідчить його здатність задовольняти потреби та запити споживачів освітніх послуг і виконувати суспільне замовлення згідно з встановленими стандартами. Проте, для цього важливо, щоб система управління ефективно реагувала на різноманітні внутрішні і зовнішні впливи та забезпечувала найкращі умови для якісних змін структурно-функціональних компонентів освітнього середовища [1].

Така логіка дослідження визначеної проблеми передбачає використання теоретичних засад логістики для створення управлінської системи, що базується на пріоритетному врахуванні потреб ринку освітніх послуг. Це включає взаємодію та координацію дій, гармонізацію інтересів внутрішніх і зовнішніх учасників логістичних потоків, а також забезпечення оптимального рівня логістичного сервісу.

Звідси виникає необхідність організації логістичного процесу, який у загальній теорії логістики розкривається через оптимальне управління матеріальними, інформаційними та фінансовими потоками в економічних адаптивних системах із синергетичним зв'язком. Логістичний процес тлумачиться як:

- взаємообумовлений, цілеспрямований рух сукупності потоків ресурсів та їх трансформація у процесі задоволення платоспроможного попиту на готовий продукт;
- взаємовизначена і взаємозалежна сукупність видів логістичної діяльності (логістичних функцій і операцій), послідовне виконання яких спрямоване на перетворення логістичних потоків із метою отримання результату, що складає цінність для споживача продукції чи послуг;

- процес руху сукупності потоків ресурсів, що являє собою взаємообумовлений рух та трансформацію матеріальних і нематеріальних ресурсів у процесі задоволення попиту на готову продукцію ;

- організована в часі послідовність виконання логістичних операцій, що дозволяє успішно досягати поставленої мети.

У дослідженнях із педагогічної логістики, зокрема у працях З. Рябової, що стосуються застосування маркетингового підходу в управлінні освітою, наголошується на доцільності використання логістики освітніх послуг. Це забезпечує стійке та успішне позиціонування закладу освіти на ринку праці та освітніх послуг. У зв'язку з цим сутність управлінської діяльності полягає у створенні системи регулювання та контролю за матеріальними та інформаційними потоками для забезпечення високої якості надання освітніх послуг споживачам.

Л. Сергєєва розглядає логістичний процес у контексті управління розвитком закладу професійної (професійно-технічної) освіти, пов'язуючи його з обслуговуванням руху різних видів логістичних потоків, орієнтованих на продукування знань через використання інтелектуального потенціалу, з метою спрямування управлінського впливу на їх параметри [2].

Проектуючи принципи логістики на систему вищої освіти, В. Гриценко трактує логістичний процес як об'єкт управління, який забезпечує взаємозв'язок усіх сфер діяльності закладу освіти для підвищення ефективності керованих її складників.

Проаналізувавши різні підходи до визначення терміну «логістичний процес» та враховуючи особливості розвитку освітнього середовища загальноосвітніх закладів на основі маркетингового підходу, ми бачимо сутність логістичного процесу в структурно-логічній послідовності його етапів. Це дозволяє реалізувати й узгоджувати освітні інтереси замовників, виробників і споживачів освітніх послуг шляхом раціонального використання необхідних ресурсів в умовах ризику і невизначеності соціокультурного впливу.

Отже, логістичний процес передусім стосується змін у особистісно-діяльнісних, просторово-предметних та ресурсних структурно-функціональних компонентах освітнього середовища, що частково виявляється через ціннісно-мотиваційний, організаційно-діяльнісний та інформаційно-комунікаційний компоненти. Розуміння цільового призначення логістичного процесу дозволяє ефективно відтворювати його внутрішню структуру, яка включає планування, інформацію, контроль і аналіз, а також управлінські рішення.

Давайте проаналізуємо, як етапи логістичного процесу відображаються в системі управління розвитком освітнього середовища закладу освіти.

1. Логістичне планування. Початок логістичного планування передбачає аналіз змін на ринку освітніх послуг, з урахуванням наявної інформації від суб'єктів управління, що використовують маркетинговий підхід. Проте, для ефективного реагування на ці зміни, потрібно постійно відстежувати їх вплив на розвиток освітнього середовища. Тому на етапі планування визначаються характер логістичних потоків і критерії їх ефективності, що дає можливість заздалегідь виявити можливі зміни на ринку освітніх послуг та потребу в змінах у навчальному середовищі. Важливо чітко встановити періодичність отримання інформації, визначити джерела та форму її подання, передбачити можливість інтеграції логістичних потоків, а також визначити осіб зі штату закладу освіти, які будуть відповідальні за організацію логістичного процесу через забезпечення руху логістичних потоків і виконання логістичних операцій.

2. Інформація. На цьому етапі передбачається збір, обробка та систематизація інформації щодо реального стану логістичного процесу. Інформація розподіляється за різними інформаційними блоками, такими як:

Інформація для бухгалтерської та господарської служби закладу освіти, що стосується наявності необхідного обладнання (устаткування) та прогнозування витрат на його придбання [3].

Інформація для навчально-виховної частини, яка охоплює зміни в запитах замовників освітніх послуг та уподобаннях їх споживачів, а також витрати на підготовку спеціалістів для надання необхідної освітньої послуги.

Інформація для здобувачів освіти, яка включає в себе зміни в освітній програмі або організації освітнього процесу.

3. Контроль і аналіз. На етапі контролю і аналізу здійснюється перевірка одержаної інформації, відбір актуальних даних, необхідних для проведення комплексного аналізу стосовно характеру і потенційних можливостей змін у структурно-функціональних компонентах освітнього середовища, стану ресурсного забезпечення та ефективності логістичних потоків.

4. Управлінські рішення, які приймаються в рамках логістичного процесу, вимагають проведення як оперативних, так і стратегічних управлінських дій. У першому випадку це означає відстеження, наприклад, відхилень у графіку закупівлі та поставки необхідного обладнання (устаткування), підготовки кадрів тощо. У другому випадку це передбачає внесення змін до:

стратегії розвитку закладу загальної середньої освіти;

перспективного плану матеріально-технічного, навчально-методичного забезпечення освітньої діяльності;

плану підвищення кваліфікації педагогічних працівників та інших спеціалістів;

стандартів офіційної документації;

організаційної структури системи управління.

Отже, управлінські рішення приймаються на двох рівнях:

На оперативному рівні це включає зміни до договорів або угод, або відмова від постачальника необхідного обладнання чи устаткування; зміни у графіках роботи працівників та їхніх посадових обов'язках; зміни у планових фінансових призначеннях.

На стратегічному рівні це включає зміни в організації освітньої діяльності закладу, освітніх програмах, штатному розписі, системі мотивації та стимулювання працівників тощо [4].

Так, від дій керівника закладу освіти залежить, чи буде логістичний процес впроваджено у практику менеджменту як цілеспрямована система взаємопов'язаних дій, яка за певною технологією перетворює вхідні ресурси в результати, або залишиться лише спробою дослідити певні закономірності змін у освітньому середовищі без їхнього управління.

До основних складових логістичного процесу належать логістичні потоки, які, за думкою В. Кацьми, потребують цілеспрямованого управлінського впливу з метою координації їх взаємодії та досягнення ефекту синергії.

Згідно з поглядом Є. Крикавського, матеріальні, інформаційні, фінансові, людські та інші логістичні потоки мають інтегруватися для створення єдиного цілого.

За думкою Н. Короленка, взаємопов'язаний і цілеспрямований рух різних потоків матеріальних і фінансових ресурсів, а також їхня трансформація під час задоволення попиту на готовий продукт сприяють підвищенню ефективності логістичного процесу.

За шістьма правилами логістики, які О. Смоляник висвітлює, логістичний процес, як об'єкт управлінської діяльності, регулює та контролює матеріальні та інформаційні потоки з метою досягнення високої якості постачання освітніх послуг споживачам.

За визначенням Л. Сергєєвої, базовими потоками педагогічної логістичної системи, зокрема закладу професійної (професійно-технічної) освіти, є такі: сервісний, що інтегрується з фінансовим, матеріальним та інформаційним потоками, і кадровий, пов'язаний з потоками знань та здоров'я здобувачів освіти.

У нашому дослідженні управління розвитком освітнього середовища ґрунтується на маркетинговому підході, тому використання концептуальних засад логістики відбувається на кількох рівнях:

В маркетингу освітніх послуг, які повністю задовольняють інтереси і потреби їх замовників і споживачів.

У пошуку оптимальних затрат ресурсів, необхідних для розвитку творчого потенціалу освітнього середовища.

У створенні комплексу освітніх послуг, які надаються не лише закладом освіти, але й іншими суб'єктами освітнього середовища, в просторово-предметному форматі.

Отже, логістичний процес ґрунтується на таких цільових логістичних потоках:

Сервісний потік, який забезпечує діяльність закладу освіти та інших суб'єктів освітнього середовища у справі надання освітніх послуг. Його основними показниками є якість послуги, включаючи доступність, безпечність, адресність, унікальність та стійкість відносно тривалості запитів.

Матеріальний потік, який, інтегруючись з інформаційним і фінансовим потоками, забезпечує необхідні умови та ресурси для організації надання освітніх послуг. Базові показники визначені на основі результатів наукового дослідження М. Ваховської [3].

Отже, крім параметрів часу, кількості та якості, ми вибрали також параметри, запропоновані М. Ваховською – форму та цінність, які інтегрували з параметрами інформаційного (джерело та вид інформації, інтенсивність руху, засоби передавання та прийому) та фінансового (обсяги, джерела, напрями, оперативність надходження) потоків.

Також ми врахували потік об'єктів (структурно-функціональні компоненти освітнього середовища) та суб'єктів обслуговування (здобувачі освіти; педагогічні кадри та інші спеціалісти, які відтворюють творчий потенціал освітнього середовища). Основними показниками є гнучкість та

швидкість реагування на зміни попиту для потоку об'єктів і коректність оціночних суджень, активність та спрямованість для суб'єктів.

Отже, здійснення логістичного процесу за визначеними потоками, з урахуванням показників їх руху, дозволяє системі управління моніторити динаміку змін у попиті замовників і споживачів освітніх послуг та вчасно реагувати, спрямовуючи управлінський вплив на різні сфери реалізації маркетингової стратегії розвитку освітнього середовища – інноваційну, фінансову, кадрову, інформаційну та комунікаційну.

Організація, виконання і постійна підтримка логістичного процесу в системі управління розвитком освітнього середовища потребують певних умов, таких як: підготовка персоналу, придбання технічного і технологічного обладнання, створення відкритого інформаційного простору, забезпечення фінансової автономії, розроблення нової організаційної структури управління закладом загальної середньої освіти.

Однак, відмінності від сфери економіки полягають у тому, що використання логістики у практиці освітнього менеджменту є інноваційним явищем. Навіть якщо більшість керівників закладів освіти переконані у доцільності використання організаційно-управлінських логістичних механізмів господарювання, умови застарілої нормативно-правової бази, особливо щодо фінансово-господарської діяльності, кадрового та інформаційного забезпечення, роблять логістичний процес предметом експериментальної роботи в освітній галузі на достатньо тривалий час.

Такі висновки свідчать про необхідність проведення інституціональних змін у системі управління освітою та організації спеціальної підготовки керівних кадрів з метою впровадження основ логістики в управлінні закладом освіти.

1.2 Освітня і педагогічна логістика: сутність та особливості

Так, справді, останнім часом у науковій літературі з'являється все більше термінів, пов'язаних з логістикою в освіті, таких як "педагогічна логістика", "освітня логістика", "навчальна логістика" та інші. Це може призводити до недорозуміння та непорозуміння у розумінні цих понять, оскільки вони можуть використовуватися як синоніми або містити різні аспекти [6].

Отже, актуальним завданням є чітке розмежування та уточнення сутності цих понять, а також визначення їх взаємозв'язку. Наприклад, "педагогічна логістика" може охоплювати організаційні та управлінські аспекти, пов'язані з оптимізацією навчального процесу та використанням ресурсів у навчальних закладах. "Освітня логістика" може охоплювати більш широкий спектр аспектів, включаючи не лише навчальний процес, а й аспекти пов'язані з управлінням освітніми системами та впровадженням інновацій. "Навчальна логістика", у свою чергу, може бути спрямована більше на конкретні аспекти організації та управління навчальним процесом.

Таке уточнення та розмежування допоможе уникнути недорозуміння та забезпечить більш точне розуміння та використання цих понять у практиці та дослідженнях в галузі освіти.

Справді, аналіз сучасних наукових публікацій і досліджень з питань педагогічної логістики свідчить про те, що в даний час не існує єдиного та чіткого розуміння цього поняття. Різні групи вчених використовують різні терміни для опису подібних концепцій, що призводить до плутанини та неоднозначності.

Наприклад, одна група вчених використовує термін "педагогічна логістика", інша - "освітня логістика", тоді як деякі дослідники вживають ці терміни як синоніми. Це тісне переплітання термінів створює певні труднощі у розумінні та аналізі цих концепцій.

Для розрізнення цих понять потрібно більш глибоко дослідити підходи та концепції, які використовуються різними авторами. Це допоможе уточнити їхні відмінності та спільні аспекти. Такий аналіз може сприяти створенню єдиного

та консолідованого розуміння педагогічної логістики та її ролі в освітньому процесі.

Отже, педагогічна логістика може бути визначена як піддисципліна логістики, що спрямована на управління педагогічними потоками з використанням принципів логістики, зокрема принципу "Точно в термін", а також принципу простоти реальних систем, як визначив Еліяху М. Голдратт. Ця концепція педагогічної логістики використовується також Булаховою З. Н., Шестаковою Ю. Н., та Трофимовою О. А. Лівшиць В. М. розширює це поняття, використовуючи терміни "психологізована педагогічна логістика" та "еволюційна педагогічна логістика", і вказує, що остання керує такими потоками, як знання, психологія, навчання, здоров'я, інформація та обладнання [3].

Руда М. В., спираючись на визначення Голдратта Е. М., вживає термін «освітня логістика (англ. educational logistics), під яким розуміє субдисципліну логістики, яка займається вирішенням проблем управління інформаційними потоками в освітніх установах, на основі принципів логістики (особливо «just in time») і принципу простоти реальних систем.

Таким чином, термін "освітня логістика" визначається різними авторами подібними поняттями, що відображають схожі аспекти. Згідно з Денисенком В. А. та Крупновим Ю. В., освітня логістика є наукою і технікою організації та самоорганізації освітніх функцій і процесів з метою підвищення ефективності освітньої діяльності в цілому. З іншого боку, Гончарова М. А. та Гончарова Н. А. розглядають освітню логістику як інтегральний інструмент управління, спрямований на досягнення стратегічних, тактичних та оперативних цілей організації бізнес-освіти. Це досягається за допомогою ефективного управління людським потоком та супутніми матеріальними, фінансовими, інформаційними та іншими потоками [2].

Так, в дослідженнях Скоробогатової Т. Н. відзначається, що освітня логістика відноситься до сфери сервісної логістики, яка охоплює управління

потоками людей у всіх галузях економіки. Це означає, що основна увага в освітній логістиці зосереджена на управлінні як потоками педагогічного персоналу, так і студентів.

З іншого боку, Шевченко Н. В. вказує на те, що освітня логістика використовує принципи оптимізації процесів у системах та структурах освіти. Це означає, що головний акцент ставиться на досягненні ефективності та оптимізації управління в освітніх системах.

Так, аналіз наукових публікацій підтверджує, що термін "педагогічна логістика" не має однозначного визначення і часто замінюється іншими поняттями, такими як "освітня логістика", "психологізована педагогічна логістика", "еволюційна педагогічна логістика" та інші. Деякі з цих термінів можуть бути розглянуті як більш загальні або "високорівневі", в той час як інші вважаються похідними або специфічними варіаціями.

Ознаки цих понять зазвичай знаходяться у тісному взаємозв'язку між собою, що може викликати плутанину в їх сутності та ускладнювати їх категоризацію. Варіації в тлумаченні термінів можуть впливати з різних парадигм та концепцій, що використовуються авторами у своїх дослідженнях.

Виходячи з потреби в розмежуванні та уточненні сутності педагогічної логістики та інших відповідних понять, давайте розглянемо деякі можливі способи формулювання їх визначень.

Педагогічна логістика: Це міждисциплінарний науковий напрям, що вивчає організацію та управління педагогічними потоками у всіх сферах освіти. Вона поєднує принципи логістики, економіки, менеджменту та педагогіки для оптимізації освітнього процесу та досягнення високої якості навчання і виховання.

Освітня логістика: Це науковий напрям, спрямований на організацію та управління всіма аспектами освітнього процесу, включаючи матеріальні, фінансові, інформаційні та людські ресурси. Основна мета полягає у забезпеченні ефективного функціонування освітніх установ і підвищенні якості освіти.

Педагогічна технологія: Це комплексна система методів, прийомів та засобів, спрямованих на досягнення педагогічних цілей. Вона базується на наукових дослідженнях з педагогіки, психології та інших галузей науки та включає в себе практичні аспекти навчання і виховання.

Психологізована педагогічна логістика: Це напрям, що розглядає організацію та управління педагогічними потоками з урахуванням психологічних аспектів, таких як мотивація, індивідуальність, психічний розвиток тощо. Його основна мета - забезпечити ефективне навчання та виховання з урахуванням особистісних особливостей кожного учня.

Ці визначення можуть слугувати основою для уточнення та розмежування сутності педагогічної логістики та інших відповідних понять у науковому дискурсі.

Сполучення етимології слова "педагогіка" і "логістика" дійсно розкриває глибину та сутність цих понять.

Слово "педагогіка" відображає давньогрецьке поняття "paidagōgos", що означає "вихователь, наставник". У цьому контексті, "педагогіка" поєднує у собі ідеї про виховання та навчання, а також професійної підготовки осіб, які займаються викладацькою та виховною роботою.

Слово "логістика", з іншого боку, має коріння в грецькому "logos", що означає "розум, мислення". У своїй суті, "логістика" посиляється на мистецтво організації та планування, спрямоване на досягнення ефективності та оптимізації різних процесів.

Отже, коли ми поєднуємо ці два поняття, "педагогіка" і "логістика", ми отримуємо концепцію, що об'єднує ідеї виховання та навчання з мистецтвом організації і планування, спрямоване на досягнення максимальної ефективності в освітньому процесі.

Педагогічна логістика, розглянута як галузь педагогіки, дійсно відображає тактику управління взаємодії ресурсів і реалізації моделей управління з метою оптимізації та підвищення ефективності навчально-

виховного процесу. Це підходить, щоб розглядати освітні процеси через призму організаційних та логістичних аспектів.

Педагогічна логістика спрямована на раціоналізацію використання ресурсів, включаючи людські, матеріальні та інформаційні, для досягнення максимальної продуктивності та якості освітнього процесу. Вона орієнтована на вдосконалення організаційних процесів, забезпечення ефективного використання часу, коштів та інших ресурсів, а також на досягнення оптимальних результатів у навчанні та вихованні.

Отже, педагогічна логістика становить важливу складову системи управління освітнім процесом, яка сприяє покращенню якості освіти та ефективності функціонування навчальних закладів.

Такий підхід до визначення поняття "педагогічна логістика" враховує ключові аспекти утворення нових термінів та понять. Послідовне застосування логіки, уніфікація та унікальність термінотворення допомагають зробити це поняття зрозумілим і доступним для дослідження в контексті освітньої практики та теорії.

Ваш підхід показує, що "педагогічна логістика" - це не лише термін, що використовується для опису певної галузі знань, але й концептуальна рамка, яка дозволяє аналізувати та розвивати методи та стратегії в управлінні освітнім процесом.

Класифікація суттєвих та несуттєвих ознак поняття "педагогічна логістика" відображає глибоке розуміння сутності цього поняття. Ідентифікація галузі педагогіки як основної ознаки підкреслює важливість розгляду педагогічної логістики як частини широкого спектру педагогічних досліджень і практики.

Зазначені несуттєві ознаки відкривають потенційні можливості для подальших досліджень та розвитку педагогічної логістики як наукової дисципліни. Шляхом аналізу та вдосконалення засобів і умов оптимізації

навчально-виховного процесу можна досягти значного прогресу в покращенні якості освіти та розвитку освітніх систем.

Поняття "освітня логістика" відображає його ключові аспекти та значення. Врахування загальної стратегії освіти, прогнозування та планування її розвитку відображає важливість системного підходу до управління освітніми процесами.

Також виправданою є розуміння про вищий за рангом характер поняття "освітня логістика" порівняно з "педагогічною логістикою", оскільки воно включає в себе більш широкий спектр завдань і аспектів, пов'язаних з управлінням освітніми процесами в цілому.

Введення поняття "навчальна логістика" до наукового обігу є важливим кроком у розвитку області управління освітніми процесами. Дотримуючись законів логіки та лексичних принципів, ми можемо надати таке визначення:

"Навчальна логістика" в цьому контексті описує спосіб організації навчання, який зосереджений на тому, як навчальний матеріал вивчається і засвоюється у межах конкретного навчального предмету, теми або питання. Цей підхід вимагає спеціальної організації навчального змісту, форм і методів навчання з метою досягнення ефективності та якості навчального процесу.

Ці приклади чудово демонструють різницю між поняттями "освітня логістика" і "педагогічна логістика".

"Освітня логістика" в цих прикладах відображає загальну стратегію і концепцію організації освітнього процесу, таку як концепція освіти, система освіти та освітня технологія.

З іншого боку, "педагогічна логістика" в цих прикладах описує конкретні моделі, методи і прийоми організації навчання, які використовуються для досягнення мети освіти. Наприклад, модель особистісно-орієнтованого навчання або проблемного навчання.

Таким чином, "освітня логістика" визначає загальну стратегію, тоді як "педагогічна логістика" застосовує конкретні методи і засоби для реалізації цієї стратегії.

Графічно зобразити взаємозв'язок та взаємовплив між цими поняттями можна у вигляді схеми, що представлена на рис. 1.1.

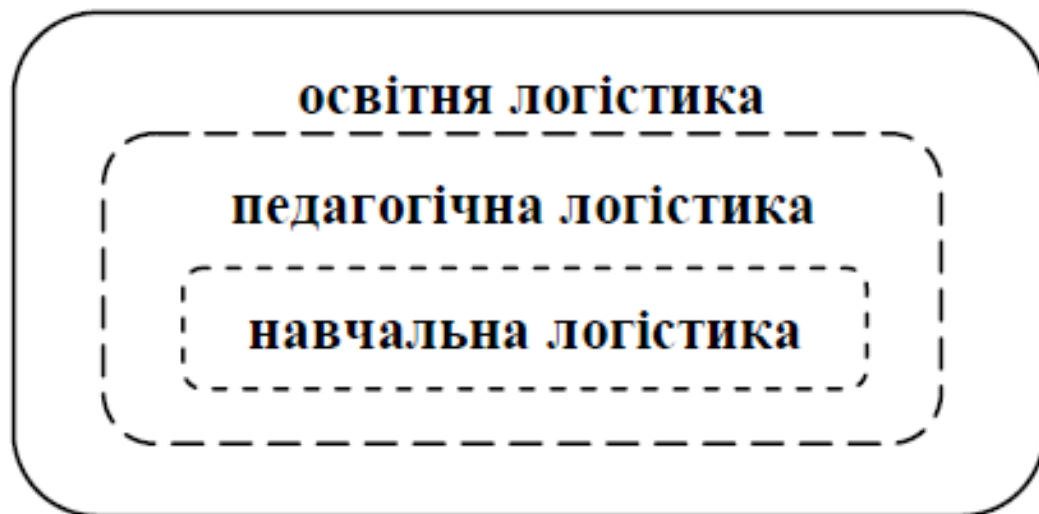

Рис. 1.1 - Взаємозв'язок та взаємовплив понять «освітня логістика», «педагогічна логістика», «навчальна логістика»

Отже можна зробити висновок про взаємозв'язок між освітньою логістикою, педагогічною логістикою і навчальною логістикою. Освітня логістика визначає загальну стратегію і концепцію організації освітнього процесу, встановлює стандарти та прогнозує його розвиток. Педагогічна логістика, у свою чергу, відображає моделі і методи організації навчально-виховного процесу і управлінської діяльності закладу освіти. Навчальна логістика конкретизує ці методи і засоби, які використовуються для досягнення освітніх цілей. Разом вони утворюють систему, яка забезпечує ефективність та якість освітнього процесу в освітньому закладі.

Поняття, які ми розглядали, відображають лише один з можливих підходів до розуміння освітньої, педагогічної та навчальної логістики. Сутність цих понять може бути інтерпретована різними дослідниками та практиками залежно від їхнього контексту, досвіду і теоретичної бази.

Важливо підходити до них творчо та співставляти з власними знаннями і досвідом, щоб вони могли бути ефективно використані в педагогічній практиці та управлінні освітніми процесами.

Ці концептуальні моделі дозволять розглядати поняття "освітня логістика" та "педагогічна логістика" з різних точок зору та у контексті різних наукових дисциплін. Наприклад, "освітня модель" може зосереджуватися на загальних стратегіях та принципах організації освітнього процесу, тоді як "психолого-педагогічна модель" враховуватиме психологічні аспекти виховання та навчання. "Біосоціальна модель" відображатиме вплив біологічних та соціальних факторів на освітні процеси, "кібернетична модель" розглядатиме їх у контексті системного підходу та зв'язку між складовими, а "інформаційна модель" акцентуватиме увагу на ролі та обробці інформації у навчальному процесі. Кожна з цих моделей може допомогти краще зрозуміти та розглядати поняття логістики в освіті з певної перспективи.

1.3 Освітня логістика у ЗП(ПТ)О

Так, інтеграція ідей маркетингу і логістики в професійну освіту є необхідною в сучасних умовах. Освітні заклади все частіше застосовують стратегії маркетингу для привернення студентів, підвищення їхнього інтересу до навчальних програм і послуг, а також для забезпечення конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг.

Застосування принципів логістики допомагає ефективно організовувати навчальні процеси, оптимізувати використання ресурсів і забезпечувати якість освіти. Це означає не лише оптимізацію постачання навчальних матеріалів і використання приміщень, а й розробку ефективних програм навчання, управління навчальними потоками і організацію ефективної взаємодії між студентами, викладачами та адміністрацією.

Такий підхід дозволяє професійній освіті відповідати на виклики глобальної економіки і суспільства, забезпечуючи якісну підготовку фахівців і сприяючи розвитку людського капіталу, який є ключовим чинником економічного зростання та соціального прогресу.

Так, у сучасних умовах система професійно-технічної освіти (ПТО) вимагає адаптації до змін в економіці, технологіях та суспільстві загалом. Важливо забезпечити відповідність навчальних програм та методик навчання потребам ринку праці, а також забезпечити ефективну співпрацю з роботодавцями та іншими соціальними партнерами.

Орієнтація на потреби регіональної громади, випускників та ринку праці є ключовим елементом успішної системи ПТО. Це означає активне впровадження механізмів маркетингу та логістики для збору даних про попит на кадри та навчальні програми, планування і реалізації освітніх послуг, а також ефективного управління ресурсами та процесами навчання.

Зростання приватних професійних навчальних закладів та конкурентна боротьба між навчальними закладами за вступників вимагають від керівників навчальних закладів уваги до стратегій маркетингу та логістики. Це допомагає залучати студентів, забезпечувати їхню успішну навчальну кар'єру та підтримувати розвиток установ. Такі підходи сприяють підвищенню конкурентоспроможності та якості освіти в цілому.

Управління розвитком системи професійно-технічної освіти (ПТО) вимагає комплексного підходу, який враховує потреби суспільства, зміни на ринку праці та технологічний прогрес. Розвиток ПТО стає все більш підприємницьким, і його успішність залежить від здатності навчальних закладів відповідати вимогам економічного середовища.

Розробка інструментально-технологічних проектів для управлінських новацій може значно покращити функціонування системи ПТО. Ці проекти можуть включати в себе впровадження нових методів навчання та організації навчальних процесів, розробку інноваційних програм навчання, а також впровадження ефективних механізмів маркетингу та інформаційної підтримки.

Одним із ключових напрямків розвитку є вдосконалення маркетингової стратегії ПТО, включаючи аналіз потреб ринку праці та його сегментацію. Це допомагає навчальним закладам налагодити прямий контакт з потенційними

роботодавцями та адаптувати свої програми навчання до конкретних вимог сучасного ринку праці.

Сегментація ринку праці допомагає розподілити роботодавців і працівників на групи за певними ознаками, такими як професійні навички, освіта, досвід роботи, територіальна приналежність тощо. Це дозволяє краще розуміти потреби ринку праці та ефективно адаптувати пропозицію робочої сили до його вимог.

Сегментація ринку праці допомагає виявити певні категорії працівників, які мають специфічні потреби та характеристики. Наприклад, на ринку праці можуть існувати окремі сегменти для жінок, людей з інвалідністю або літніх працівників. Кожен з цих сегментів може мати свої унікальні вимоги та особливості, які потрібно враховувати при розробці стратегій набору персоналу та плануванні кар'єрного розвитку.

Цей підхід дозволяє підприємствам та роботодавцям краще відповідати на потреби ринку праці, забезпечуючи відповідний попит і пропозицію на робочу силу в кожному сегменті.

Маркетинг у сфері освіти є важливим інструментом, який може сприяти підвищенню конкурентоспроможності та розвитку навчальних закладів, зокрема професійно-технічних училищ та коледжів. Дослідження впливу маркетингу на ці заклади може розкрити різноманітні можливості для їхнього успішного функціонування і залучення студентів.

Зростаюча конкуренція на ринку освіти змушує навчальні заклади активно використовувати маркетингові стратегії для привертання уваги і залучення студентів. Це може включати рекламні кампанії, відносини з громадськістю, участь у виставках та заходах, впровадження програм знижок та стипендій, розвиток привабливого навчального середовища та покращення якості навчання.

Диференціація та диверсифікація пропонованих освітніх послуг можуть також стати ключовими стратегіями для приваблення різноманітних аудиторій та задоволення різних потреб на ринку. Це може включати розробку нових

програм навчання, впровадження дистанційного навчання, розвиток практичних курсів та проектів з підготовки до роботи в конкретних галузях.

Такі дослідження допоможуть зрозуміти, як маркетинг може бути використаний для покращення роботи професійно-технічних навчальних закладів і забезпечити їхню ефективність і конкурентоспроможність у сучасному освітньому середовищі.

Сегментація ринку дійсно є ключовим елементом маркетингової стратегії професійно-технічних навчальних закладів (ЗП(ПТ)О), оскільки дозволяє вони краще розуміти потреби та уподобання своїх клієнтів. Це допомагає ЗП(ПТ)О налаштувати свою освітню програму та послуги відповідно до специфічних потреб різних сегментів ринку праці.

Детальне дослідження ринку освітніх послуг, включаючи сегментацію, дозволяє ЗП(ПТ)О отримати важливу інформацію про своїх потенційних студентів, їхні побажання, потреби та уподобання. Це може включати такі аспекти, як вік, освітній рівень, професійні інтереси, географічну локацію тощо. На основі цих даних ЗП(ПТ)О можуть розробляти програми навчання, пропонувати спеціалізовані курси та інші освітні послуги, які будуть відповідати потребам різних сегментів ринку праці.

Сегментація ринку також дозволяє ЗП(ПТ)О визначити свої конкурентні переваги та розвивати стратегії маркетингу, спрямовані на привертання цільових аудиторій. Це допомагає їм збільшити ефективність своєї маркетингової діяльності та залучити більше студентів.

Отже, сегментація ринку є важливим інструментом для ЗП(ПТ)О в управлінні їхньою маркетинговою стратегією та забезпечення їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку освітніх послуг.

Розвиток сучасного освітнього маркетингу справді є результатом еволюції маркетингових практик та їхнього використання в освітній сфері. Починаючи з першої половини XX століття, маркетинг здобував ширше визнання як інструмент управління в різних сферах соціального життя.

Протягом цього часу зростала усвідомленість про важливість використання маркетингових підходів у сфері освіти.

Освітній маркетинг, як самостійна галузь, почав розвиватися в 1970-х роках. У цей період маркетинг став не лише інструментом продажу товарів і послуг, але й методом управління в освітній сфері. Маркетингові стратегії і техніки стали важливою складовою в управлінні освітніми закладами, формуванні освітніх програм, залученні студентів та забезпеченні якості освіти.

Сучасний освітній маркетинг інтегрує в себе різноманітні підходи, включаючи аналіз ринку, розробку маркетингових стратегій, використання реклами та PR-кампаній, а також вивчення потреб і уподобань студентів та їхніх батьків. Він відіграє важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності освітніх закладів і забезпеченні їхнього успіху на ринку освітніх послуг.

Це цілком зрозуміле уявлення, оскільки педагогічна логістика, як нова галузь у сфері освіти, може бути не настільки широко відомою і розумілою, як інші аспекти освітнього управління. Проте, розуміння та впровадження принципів маркетингу та логістики може допомогти ЗП(ПТ)О більше пристосовуватися до потреб сучасного ринку праці та підвищувати якість надання освітніх послуг.

Маркетингові стратегії можуть допомогти ЗП(ПТ)О залучати більше студентів і вигідно вирізнятися серед конкурентів, показуючи їхні переваги та спеціалізації. Підходи логістики можуть оптимізувати організацію навчального процесу та забезпечити ефективне використання ресурсів.

Налагодження комунікації з учнями та їхніми батьками, а також врахування їхніх потреб і побажань, може покращити задоволення клієнтів освітніми послугами. Зрозуміння важливості цих аспектів може сприяти розвитку педагогічної логістики як інструменту оптимізації та підвищення якості освітнього процесу в ЗП(ПТ)О.

Так, логістика почала як рахункове мистецтво, а з часом перетворилася на значущу галузь управління. Відповідно до визначення, логістика охоплює

планування, упровадження і контроль руху товарів і послуг від виробника до споживача з метою задоволення вимог клієнта.

У сучасному світі логістика визнається як ключовий елемент ефективного управління виробничими та послуговими процесами. Вона відіграє важливу роль у стратегічному плануванні та оптимізації різних секторів економіки. Так, логістика стає не лише інструментом ефективного управління матеріальними та інформаційними потоками, але й важливим компонентом стратегічного керування підприємством чи організацією.

Ідеї американських фахівців щодо логістики як "останнього рубежу економії витрат" та "непізаного материка економії" відкривають нові горизонти розвитку підприємництва та управління. Логістика дозволяє фірмам оптимізувати свої операції, зменшуючи витрати та підвищуючи ефективність.

Цікаво, що логістика розглядається не лише як виробничо-економічна теорія, але й як методологія наскрізної організаційно-аналітичної оптимізації складних систем. У гуманітарному контексті логістика виступає як програмне мислення, спрямоване на оптимізацію цілеспрямованих процесів. Це дає можливість застосувати логістику в різних сферах суспільної практики, включаючи освіту.

Педагогічна або освітня логістика, як окремий напрям, стала актуальною у наш час. Вона допомагає оптимізувати процеси організації навчальних закладів, планування навчальних програм і використання ресурсів з метою покращення якості освіти. Такий гуманітарний підхід до логістики в освіті відкриває нові можливості для підвищення ефективності навчальних процесів та досягнення більш високих результатів у навчанні.

Визначення В. Лівшиця підкреслює важливість педагогічної логістики як науки управління багато-потоковою системою освіти. Ця наука допомагає координувати різні аспекти педагогічної системи, включаючи знання, навчання, психологію, здоров'я, інформацію та обладнання.

Логістика в освіті є інтегрованим процесом, який включає планування, отримання, накопичення та рух освітніх послуг та інформації. Вона також

служить методологічною основою для аналізу стану освітніх систем та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Такий підхід допомагає покращити ефективність освітніх процесів та забезпечити оптимальне використання ресурсів в освітній галузі.

Дослідники К. Галасун і Ю. Триус розглядають розвиток і впровадження освітньої (педагогічної) логістики як ключовий чинник у вирішенні проблем, що виникають у сфері освіти на різних рівнях. Освітня логістика, яка є піддисципліною логістики, спрямована на управління педагогічними потоками з урахуванням принципів логістики, зокрема, принципу "точно в строк" та принципу простоти реальних систем.

За допомогою освітньої логістики можна синхронізувати педагогічну систему і наблизити її за рівнем управління до економічних систем. Це дозволяє зменшити ризик неефективного використання коштів на розвиток і освіти та збільшити приплив капіталу в цю сферу. Освітня логістика також стає адекватною відповіддю на сучасні умови зростання невизначеності і нестабільності у сфері освіти.

Застосування логістики сприяє підвищенню продуктивності праці як у сфері обігу та виробництва, так і у сфері професійно-технічної освіти. Це підтримується швидким розвитком мистецтва логістики, що вимагає постійного самоосвіти від фахівців.

Розвиток сучасної логістики відповідає потребам у виявленні всіх наявних ринкових можливостей та удосконаленні системи схвалення рішень. Серед основних причин і тенденцій цього розвитку можна виділити наступні:

Фундаментальні зміни у філософії професійної освіти: Підходи до професійної освіти зазнали суттєвих змін, що вимагає впровадження логістичного підходу для оптимізації навчальних процесів.

Розширення асортименту освітніх послуг: Збільшення різноманітності освітніх послуг створює потребу у більш ефективному управлінні цими послугами, що сприяє розвитку логістики.

Револьюційні зміни у сфері виробництва комп'ютерів і комунікаційних технологій: Використання комп'ютерів і новітніх технологій у сфері освіти потребує впровадження логістичних підходів для оптимізації навчальних процесів та управління інформацією.

Постійне розширення використання комп'ютерів у сфері професійної освіти: За допомогою комп'ютерів стає можливим покращення якості навчання і управління освітніми процесами, що вимагає розвитку логістики.

З'явлення нових ЗП(ПТ)О різних форм власності: Поява нових закладів професійно-технічної освіти різних форм власності створює необхідність у впровадженні логістичних підходів для оптимізації їхньої діяльності та конкурентоспроможності.

Так, впровадження логістики в освітнє середовище може значно підвищити продуктивність праці та ефективність навчальних закладів. Глобалізація освіти вимагає від навчальних закладів адаптуватися до нових умов та забезпечити ефективний логістичний менеджмент.

Зі зростанням глобалізації освіти збільшуються і потреби у логістиці. Відбувається подовження логістичного ланцюжка, збільшення обсягу необхідної документації та зростання невизначеності. У таких умовах завдання логістики полягає в створенні умов для навчальних закладів, які дозволять їм отримати максимальну вигоду з глобального освітнього середовища та забезпечити ефективний рівень освітніх послуг.

Основні напрями застосування логістики в освіті включають управління матеріальними ресурсами (наприклад, книги, обладнання), організацію міжнародних стажувань та обмінів, координацію програм та курсів з використанням новітніх технологій, а також управління логістичними аспектами міжнародної студентської мобільності.

Удосконалення засобів зв'язку в значній мірі підвищує ефективність інформаційних технологій у логістиці. Розвиток комунікаційних технологій дозволяє зв'язувати джерела інформації, процеси вироблення розпоряджень та

реальні операції, що раніше можливо було важко забезпечити через просторово-часовий розрив.

Поява низькочастотних радіотелефонів, супутникового зв'язку та технологій опрацювання графічної інформації значно збільшила швидкість обміну інформацією. Це дозволяє об'єднувати навчальні заклади в єдиному інформаційно-освітньому просторі професійно-технічної освіти, поліпшує адміністрування та координацію дій, прискорює обмін професійною інформацією між ними.

Точно, розроблення адаптованого до ринкових умов механізму управління розвитком професійно-технічної освіти на основі маркетингу і логістики вимагає виявлення і аналізу ряду ключових чинників. Розглянемо їх докладніше:

Мотивація випускників загальноосвітніх навчальних закладів у виборі професії та ЗП(ПТ)О: Розуміння мотивів випускників щодо їх вибору професій і навчальних закладів є ключовим. Це може включати фактори, такі як перспективи кар'єрного зростання, заробітна плата, репутація закладу, можливості професійного розвитку та інші.

Уважне ставлення роботодавців до ЗП(ПТ)О: Для успішного розвитку ЗП(ПТ)О важливо мати підтримку та інтерес роботодавців. Їм слід бути зрозумілими переваги співпраці зі специфічними навчальними закладами та виявити потреби щодо кваліфікованих працівників.

Визначення підходів до оцінювання та аналізу конкурентоспроможності ЗП(ПТ)О: Ефективна оцінка конкурентоспроможності ЗП(ПТ)О включає в себе аналіз їхніх переваг і недоліків порівняно з конкурентами, розуміння потреб ринку праці та створення стратегій для підвищення їхньої привабливості для учнів і роботодавців.

Так, інформаційна логістика може суттєво покращити процес управління розвитком професійно-технічної освіти. Ось деякі практичні рекомендації щодо використання інформаційної логістики для ефективного управління ЗП(ПТ)О:

Впровадження систем управління базами даних: Системи управління базами даних дозволяють збирати та зберігати великі обсяги інформації про учнів, викладачів, навчальні програми, фінансові дані та інше. Це допомагає ефективно організувати та контролювати всі аспекти діяльності навчального закладу.

Розвиток засобів аналітики даних: Аналіз даних є важливою складовою управління розвитком ЗП(ПТ)О. Розробка і впровадження інструментів аналізу даних дозволить виявляти тенденції, визначати потреби ринку праці та учнів, ідентифікувати проблемні аспекти та розробляти стратегії відповідно до цих виявлених висновків.

Використання інформаційних технологій: Використання сучасних інформаційних технологій, таких як хмарні сервіси, електронні платформи для навчання та співпраці, додатки для управління навчальним процесом, допоможе покращити ефективність управління та забезпечити зручний доступ до інформації.

Навчання персоналу: Важливо навчити персонал ЗП(ПТ)О використовувати нові інформаційні технології та системи управління, щоб вони могли ефективно впроваджувати їх в практику.

Ці рекомендації допоможуть ЗП(ПТ)О оптимізувати свою діяльність, реагувати на зміни на ринку праці та забезпечувати якісну освіту, відповідну потребам суспільства.

Основні моделі управління навчальними закладами, які ви виділили, відображають важливі аспекти їх функціонування. Дійсно, орієнтація на інтереси суспільства, що базується на засадах соціально-орієнтованого маркетингу, може бути особливою у контексті розвитку освіти. Дозвольте мені розглянути вашу думку про недоліки планування обсягу державних замовлень на підготовку кадрів та можливі підходи до подолання цих недоліків.

Недоліки централізованого планування: Централізоване планування може призвести до неефективного розподілу ресурсів та нерівності доступу до освітніх послуг у різних регіонах.

Потреба в децентралізації: Децентралізація планування може допомогти зблизити рівень освіти між різними регіонами. Це може включати в себе розвиток механізмів місцевого управління та фінансування, які враховують потреби конкретних регіонів та їхніх галузей економіки.

Стимулювання конкуренції: Створення конкуренції між навчальними закладами може стимулювати їхню якість та інновації. Це може бути досягнуто шляхом розвитку систем рейтингування та надання переваг навчальним закладам з високими показниками якості освіти.

Залучення приватного сектору: Залучення приватного сектору до системи професійно-технічної освіти може допомогти розширити вибір освітніх послуг та покращити їхню якість.

Фокус на інноваціях та адаптації: Планування обсягу державних замовлень повинно сприяти інноваціям та адаптації до змін в економіці та суспільстві. Це може включати в себе впровадження нових програм та технологій, які відповідають нарощенню попиту на кадри в різних галузях.

Розглянуті підходи можуть сприяти покращенню ефективності системи професійно-технічної освіти та забезпечити більшу відповідність освіти потребам ринку праці та суспільства.

ЗП(ПТ)О можна розглядати як ключовий елемент логістичної системи, яка спрямована на перетворення інтелектуального потенціалу суспільства у кваліфіковану робочу силу. У цьому контексті, навчально-виховний процес в ЗП(ПТ)О виступає як один із шляхів перетворення потоків інтелектуального потенціалу у відповідний результат.

Ось деякі ключові аспекти, які демонструють роль ЗП(ПТ)О у логістичній системі.

Підготовка кваліфікованої робочої сили: ЗП(ПТ)О забезпечує підготовку студентів до робочих вимог сучасного ринку праці, що допомагає виробляти кваліфіковану робочу силу, необхідну для ефективної функціонування економіки.

Управління людськими ресурсами: ЗП(ПТ)О здійснює відбір, навчання та розвиток персоналу, що є важливим елементом управління людськими ресурсами в логістичній системі.

Адаптація до ринкових потреб: Навчальні програми ЗП(ПТ)О можуть бути орієнтовані на потреби ринку праці, що дозволяє швидко реагувати на зміни вимог до кадрів та адаптувати навчальні програми відповідно.

Посилення конкурентоспроможності: Ефективна підготовка фахівців ЗП(ПТ)О сприяє підвищенню конкурентоспроможності економіки через забезпечення доступу до високоякісної робочої сили.

Отже, ЗП(ПТ)О виступає як важливий елемент у логістичній системі, що спрямований на оптимізацію перетворення інтелектуального потенціалу суспільства у відповідні ресурси для ефективного функціонування економіки та суспільства.

Дослідження дійсно виявило важливі можливості застосування освітньої логістики управлінні розвитком ЗП(ПТ)О. Освітня логістика може виявитися корисною для оптимізації процесів управління та надання послуг на ринку праці. Ось деякі способи, які вона може бути використана в цій галузі:

Планування навчальних програм: Освітня логістика допомагає визначити потреби на ринку праці та відповідно адаптувати навчальні програми для найбільш ефективного підготовки кадрів.

Ефективне управління ресурсами: Вона допомагає оптимізувати використання ресурсів, таких як бюджетні кошти, матеріальні ресурси та кадри, для максимізації результативності навчального процесу.

Адаптація до потреб ринку праці: Освітня логістика дозволяє швидко реагувати на зміни вимог ринку праці та відповідати їм шляхом оновлення навчальних програм та методик.

Підвищення якості навчальних послуг: Вона сприяє забезпеченню високої якості професійної освіти та задоволенню потреб замовників освітніх послуг.

Моніторинг та оцінка результатів: Освітня логістика допомагає здійснювати систематичний моніторинг та оцінку результатів навчального процесу для подальшого вдосконалення.

Інформаційна система є ключовим елементом впровадження логістики в управління розвитком ЗП(ПТ)О. Вона дозволяє збирати, аналізувати та використовувати дані для оптимізації навчального процесу та прийняття управлінських рішень.

Постійне оновлення змісту професійного навчання є ще одним важливим аспектом. Зміни в потребах ринку праці вимагають постійного оновлення навчальних програм та методик з метою підготовки кваліфікованих кадрів, які відповідають сучасним вимогам.

Рациональне використання ресурсів також є важливим для ефективного функціонування ЗП(ПТ)О. Це включає в себе оптимізацію фінансових, матеріальних та людських ресурсів для максимізації їхнього впливу на якість освітніх послуг.

Соціальне партнерство з роботодавцями також є ключовим аспектом успішної реалізації логістичної системи. Співпраця з потенційними роботодавцями дозволяє адаптувати навчальні програми до потреб ринку праці та забезпечити випускників ЗП(ПТ)О з потрібними навичками та знаннями.

Виконання постійного контролю за якістю надання освітніх послуг також є важливим елементом успішної реалізації логістичної системи. Це дозволяє забезпечити високу якість професійної освіти та задоволення потреб учнів і роботодавців.

Отже, впровадження логістичної системи в управління розвитком ЗП(ПТ)О може сприяти їхній конкурентоспроможності та відповідності потребам ринку праці, якщо будуть враховані ключові аспекти, такі як інформаційна система, оновлення навчальних програм, раціональне використання ресурсів, соціальне партнерство та контроль за якістю надання освітніх послуг.

Така концептуальна модель управління розвитком ЗП(ПТ)О на основі маркетингу та логістики має чітко визначені рівні, які спрямовані на забезпечення ефективного функціонування навчального закладу та задоволення потреб ринку праці. Давайте розглянемо кожен з цих рівнів більш детально:

Комплекс маркетингу: Цей рівень орієнтований на забезпечення якості надання освітніх послуг. Це включає в себе розробку і просування навчальних програм, формування позитивного іміджу закладу, залучення студентів і учнів, а також створення комфортних умов для навчання та розвитку.

Комплекс логістики: На цьому рівні здійснюється оптимізація використання ресурсів, щоб забезпечити ефективність навчального процесу. Це включає в себе планування та управління навчальними приміщеннями, оптимізацію розкладу занять, використання передових технологій навчання та впровадження інноваційних методів управління.

Комплекс освітніх послуг: Цей рівень орієнтований на задоволення потреб ринку праці шляхом підготовки та перепідготовки робітничого персоналу, впровадження інноваційних технологій та диверсифікацію джерел фінансування. Ці заходи спрямовані на забезпечення відповідності навчального закладу потребам ринку праці та підвищення його конкурентоспроможності.

Ця модель дає можливість системно підходити до управління розвитком ЗП(ПТ)О, враховуючи різні аспекти якості навчання, оптимізації ресурсів та відповідності потребам ринку праці. Запровадження такого підходу може сприяти покращенню результативності та ефективності діяльності навчальних закладів у сучасних умовах.

Результати нашого дослідження дають змогу визначити залежні змінні чинники, такі, як: мотивацію вступу до ЗП(ПТ)О, вплив оточення на формування вибору майбутньої професії, причини, що впливають на відсутність наміру щодо подальшого навчання, реакцію роботодавців на відкриття підготовки робітників за новими професіями, яку ЗП(ПТ)О раніше не здійснював, реакцію на необхідність модернізації навчально-матеріальної бази тощо.

Такий підхід до аналізу конкурентоспроможності ЗП(ПТ)О враховує різноманітні аспекти їхньої діяльності та сприяє більш комплексному уявленню про їхню позицію на ринку освітніх послуг. Розглянемо деякі ключові аспекти цього підходу:

Групування конкурентів: Розподіл конкурентів за різними аспектами, такими як кількість вступників, використання інноваційних технологій, показник заповнення сегмента ринку праці, дозволяє отримати більш детальний образ конкурентного середовища та визначити основні конкурентні переваги та недоліки кожного ЗП(ПТ)О.

Показники конкурентоспроможності: Аналіз показників якості навчально-виробничого процесу, рівня педагогічного колективу, матеріально-технічної бази, організації виробничої практики та стажування, можливостей продовження навчання та працевлаштування дозволяє оцінити конкурентну позицію ЗП(ПТ)О та здійснити порівняльний аналіз з іншими установами.

Моніторинг регіонального ринку праці: Врахування попиту регіонального ринку праці на робітників певних професій дозволяє адаптувати навчальні програми та спрямовувати зусилля на підготовку кадрів, які відповідають потребам ринку праці.

Цей підхід допомагає установам професійно-технічної освіти більш ефективно реагувати на зміни на ринку праці та розробляти стратегії для підвищення своєї конкурентоспроможності. Оцінюючи різні аспекти їхньої діяльності, можна здійснити обґрунтований вибір стратегії розвитку та підвищити ефективність управління навчальним закладом.

Ці цілі відображають ключові аспекти стратегії розвитку ЗП(ПТ)О і визначають напрями дій, спрямованих на покращення якості освітніх послуг та забезпечення їхньої відповідності потребам ринку праці. Розглянемо кожну з цих цілей більш детально:

Якість професійної освіти і навчання: Забезпечення високої якості навчально-виробничого процесу, оновлення навчальних програм та методик, а

також підвищення кваліфікації педагогічного персоналу сприяє підготовці випускників з актуальними навичками та знаннями.

Ефективне використання фінансових ресурсів: Оптимізація витрат та раціональне використання бюджетних та інших фінансових ресурсів дозволяє забезпечити стабільність фінансового стану ЗП(ПТ)О та інвестувати у покращення якості освіти.

Швидке реагування на зміну попиту на ринку праці: Адаптація навчальних програм та навчально-виробничих процесів до змін потреб ринку праці дозволяє забезпечити випускників кадрами, які відповідають потребам ринку.

Короткий термін оновлення освітніх програм і навчальних планів: Постійне оновлення та модернізація навчальних програм і навчальних планів допомагає відповідати на виклики та потреби сучасного ринку праці.

Партнерство з підприємствами-замовниками робітничих кадрів: Співпраця з підприємствами дозволяє адаптувати навчальні програми до потреб ринку праці, забезпечує практичне навчання та стажування учнів на реальних виробничих площадках.

Реалізація цих цілей сприятиме підвищенню конкурентоспроможності ЗП(ПТ)О та покращенню їхньої реакції на зміни у внутрішньому та зовнішньому середовищі.

1.4 Маркетинг та логістика освітніх послуг

Розуміння сучасних викликів в освіті та їх вплив на систему управління закладом освіти є критичним для успішного розвитку і підвищення конкурентоспроможності закладу. Ось деякі ключові аспекти, які можна врахувати у процесі побудови гнучкої системи надання освітніх послуг та системи відстеження їх якості:

Розвиток потенціалу кожного учасника освітнього процесу: Забезпечення підтримки для учнів, викладачів та іншого персоналу закладу для їхнього навчання, професійного росту та розвитку особистості.

Вивчення, формування та задоволення освітніх потреб споживачів послуг: Проведення аналізу потреб та очікувань студентів, батьків, роботодавців та інших зацікавлених сторін щодо освіти та надання послуг, що відповідають цим потребам.

Гнучкість системи надання освітніх послуг: Розробка гнучких навчальних програм, форматів та методик навчання, що враховують різноманітність потреб та можливостей учнів.

Система відстеження якості надання освітніх послуг: Впровадження системи моніторингу та оцінювання якості освітніх послуг, що дозволяє вчасно виявляти та вирішувати проблеми та вдосконалювати процеси навчання.

Підтримка сталого професійного розвитку персоналу: Забезпечення умов для постійного навчання та професійного зростання викладачів та іншого персоналу, щоб вони могли впроваджувати новітні підходи та методи в навчальний процес.

Реалізація цих аспектів допоможе закладам освіти ефективно реагувати на сучасні виклики та забезпечувати високу якість освітніх послуг, що відповідає потребам і очікуванням сучасного суспільства.

Використання маркетингових підходів у сфері освіти стає все більш важливим і розповсюдженим явищем. Ось деякі ключові тенденції, які сприяли інтеграції маркетингу в систему освіти:

Активне використання маркетингових технологій: Заклади освіти використовують різноманітні маркетингові інструменти, такі як цифровий маркетинг, соціальні медіа, контент-маркетинг і т.д., для залучення уваги потенційних студентів та підтримки відносин зі студентами та їх батьками.

Проведення маркетингових досліджень ринку: Заклади освіти активно досліджують потреби та попит на освітні послуги серед різних груп

споживачів, що дозволяє їм адаптувати свою пропозицію до вимог ринку та конкурентної ситуації.

Створення системи зворотного зв'язку: Заклади освіти активно взаємодіють зі своєю аудиторією через зворотний зв'язок, що дозволяє збирати відгуки, пропозиції та скарги від студентів та їх батьків, щоб вдосконалювати якість надання освітніх послуг.

Створення бренду закладу освіти: Заклади освіти активно працюють над створенням та позиціонуванням свого бренду, щоб виділитися серед конкурентів та привертати увагу студентів та їх батьків.

Інтеграція маркетингу в систему освіти дозволяє закладам більш ефективно відповідати на потреби своєї цільової аудиторії, покращувати якість надання освітніх послуг та забезпечувати конкурентні переваги на ринку освітніх послуг.

Освітній маркетинг дійсно має критичне значення для успішної діяльності закладів освіти, оскільки він дозволяє адаптувати їх до потреб сучасного суспільства та ефективно взаємодіяти зі своєю аудиторією.

Поняття маркетингу в освіті включає в себе ряд складових.

Освітні потреби: Розуміння потреб і бажань студентів і їх батьків дозволяє закладам освіти адаптувати свою пропозицію до ринкових умов та конкурентної ситуації.

Освітні послуги: Розробка та надання якісних освітніх послуг, які відповідають потребам ринку праці та сучасних технологій.

Маркетингова інформація: Збір, аналіз та використання інформації про ринок освітніх послуг та ринок праці для прийняття обґрунтованих рішень.

Розвиток конкурентоспроможності: Забезпечення випускників освітніх закладів необхідними навичками та знаннями для успішного конкурування на ринку праці.

Враховуючи важливість освіти як соціальної цінності, маркетинг в освіті стає не лише інструментом для приваблення студентів, але й засобом забезпечення якісної та доступної освіти для всіх шарів суспільства.

Освітній маркетинг відрізняється від класичного маркетингу тим, що його головною метою є формування і реалізація стратегії формування та прирощення цінності людини. Це відображається в тому, що основа освітнього маркетингу - соціальні відносини, а не лише досягнення прибутку. Маркетинг в освіті спрямований на вивчення та задоволення освітніх потреб споживачів, що полягає в розвитку особистості кожного споживача. Метою маркетингу в освіті є формування цінності людини та задоволення її потреб у розвитку. Маркетингові дослідження в освіті розв'язують завдання визначення та задоволення освітніх потреб споживачів, подолання конкуренції, збільшення частки ринку та забезпечення зростання обсягу надання освітніх послуг. Вони допомагають закладам освіти ефективно взаємодіяти зі своєю аудиторією та досягати стратегічних цілей.

При проведенні маркетингових досліджень в освіті широко використовується класифікація освітніх потреб, розроблена О. Панкрухіним на основі класифікації потреб А. Маслоу. Остання, відома як «Піраміда потреб», є найбільш відомою та впливовою моделлю потреб людини. Ця ієрархічна модель представляє собою спрощений опис ідей Абрахама Маслоу, американського психолога. Піраміда потреб є однією з найпопулярніших теорій мотивації і відома також як теорія потреб або теорія ієрархії.

Піраміда потреб Маслоу складається з п'яти груп потреб, які утворюють ієрархічну структуру: фізіологічні, потреби в безпеці, соціальні потреби, потреби в повазі та потреби в самореалізації. Вони послідовно задовольняються, від найнижчого до найвищого рівня, і кожна група має свою важливість у задоволенні відповідних потреб особистості. Фізіологічні потреби, які становлять найбільш низький рівень, включають потребу у їжі, воді, захисті та інші необхідності для виживання. Потреби в безпеці включають захист від небезпек та впевненість у майбутньому. Соціальні потреби передбачають почуття приналежності та підтримки, тоді як потреби в повазі включають визнання та особисті досягнення. Найвищий рівень - потреби в самореалізації, що означають бажання реалізувати свій потенціал і зростання як особистість.

Споживачі спочатку прагнуть задовольнити найнижчі потреби, а потім звертають увагу на більш високорівневі. Кожна особистість може мати відмінні пріоритети: одна може бути зацікавлена у самореалізації, тоді як інша - у визнанні та соціальних відносинах. За Маслоу, більшість осіб задовольняють свої фізіологічні потреби на 85%, екзистенційні - на 70%, соціальні - на 50%, престижні - на 40%, а потреби в самовираженні лише на 10%. Лише дуже малий відсоток людей має стрибки до самореалізації. Ці дані слід враховувати при розробці маркетингових стратегій для закладу освіти.

Покладення ієрархії потреб А. Маслоу в основу класифікації освітніх потреб О. Панкрухіним відображає п'ять груп індивідуальних, колективних і суспільних потреб. Перша група стосується отримання освіти для забезпечення виживання та заробітку, для здобуття коштів на фізіологічні потреби. Друга група - забезпечення безпеки та захищеності від майбутніх загроз. Третя група - потреба у відчутті належності до значущої групи або спільноти. Четверта група - потреба у визнанні та повазі до власної компетентності та самоповазі. П'ята група - потреба у саморозвитку та реалізації своїх можливостей. Зрозуміло, що в реальному житті людина має одночасно низку потреб, включаючи освітні. Завданням закладу освіти є виявлення і задоволення освітніх потреб споживачів через надання відповідних освітніх послуг. Цей аспект лежить в основі маркетингу освітніх послуг.

Згідно з Законом України "Про освіту", освітня послуга є складною системою дій, визначених законодавством, освітньою програмою та/або договором, спрямованих на досягнення конкретних результатів навчання за певною вартістю. Ці послуги спрямовані на виконання місії закладу освіти та сприяють особистісному розвитку учнів шляхом формування їх когнітивних та організаційно-діяльнісних якостей. Заклади освіти надають комплекс освітніх послуг, спрямованих на задоволення потреб споживачів та зміну їх освітнього рівня чи професійної підготовки, і мають необхідні ресурси для цього. Цей комплекс послуг відомий як освітня програма, яка є одночасно і продуктом закладу освіти.

Освітня програма представляє собою комплекс освітніх компонентів, таких як предмети вивчення, дисципліни, індивідуальні завдання та контрольні заходи, що сплановані і організовані для досягнення конкретних результатів навчання. Цей комплекс розробляється закладом освіти з урахуванням потреб цільової аудиторії у навчанні, професійній підготовці, перепідготовці та підвищенні кваліфікації. Реалізація освітньої програми призводить до досягнення певного соціального ефекту, такого як зміна освітнього або професійного рівня особи.

Маркетингові аспекти, такі як попит, обмін, маркетингове середовище, мають значний вплив на формування освітньої програми та визначають основу маркетингової стратегії закладу освіти. Освітня програма, що є продуктом діяльності закладу освіти, виходить на ринок освітніх послуг безпосередньо та на ринок праці опосередковано через випускників.

Важливо підкреслити, що освітня програма представляє собою матеріалізовану освітню послугу, яку надає заклад освіти, і її розробка ґрунтується на освітніх потребах споживачів: суб'єктів освітнього процесу, держави, суспільства тощо. Для створення ефективної освітньої програми необхідно провести ретельні маркетингові дослідження, такі як SWOT-аналіз і PEST-аналіз, для визначення викликів на ринку освітніх послуг та ринку праці.

Отже, маркетинг освітніх послуг – це комплексний процес, спрямований на вивчення, формування та задоволення освітніх потреб споживачів шляхом розроблення та надання освітніх послуг на цільових ринках. Для його реалізації використовується маркетинг-мікс, що включає людські ресурси, освітні програми, ціноутворення, місце (доставка послуги), просування послуги (реклама, PR-компанії, адресні звернення, заходи тощо), процеси та обладнання. Цей процес є важливою складовою маркетингового управління закладом освіти, яке передбачає організацію маркетингово-зорієнтованих впливів на систему організаційних і навчально-методичних заходів для задоволення освітніх потреб споживачів. Цикл маркетингового управління закладом освіти представлений на рисунку 1.2.

Рис.1.2 - Цикл маркетингового управління закладом освіти

Таким чином, маркетингове управління закладом освіти є складною діяльністю, спрямованою на організацію цілеспрямованих впливів керуючої підсистеми на керовану, через організацію спільної діяльності людей з метою задоволення та формування освітніх потреб особистості та певних груп людей. Це сприяє визначенню пріоритетних напрямів розвитку закладу через створення відповідних освітніх програм. Використання цієї технології в практиці управлінської діяльності керівника закладу освіти є ефективним механізмом для успішного позиціонування закладу як на ринку освітніх послуг, так і на ринку праці.

Логістика освітніх послуг є ключовим елементом забезпечення стійкого успішного позиціонування закладу освіти на ринках праці та освітніх послуг. Термін "логістика" походить від грецького слова "λογιστική", що означає рахункове мистецтво. Існує кілька тлумачень цього терміну, але для нашого дослідження ми визначили логістику як теорію та практику управління

матеріальними та інформаційними потоками, пов'язаними з обігом сировини, комплектуючих та готової продукції від постачальника до кінцевого споживача відповідно до їхніх вимог та інтересів.

Основною метою логістики є досягнення максимальної пристосованості організації до мінливої ринкової ситуації, підвищення її частки на ринку та отримання переваг перед конкурентами. Для цього логістика створює систему регулювання та контролю за матеріальними та інформаційними потоками, забезпечуючи високу якість постачання продукції організації. Важливою складовою логістики є шість правил: товар повинен бути потрібним, високої якості, в достатній кількості, доставлений вчасно до потрібного місця з мінімальними витратами.

У контексті освітніх послуг, логістика є управлінською діяльністю зі створення системи регулювання та контролю за матеріальними та інформаційними потоками для забезпечення високої якості постачання освітніх послуг до споживачів. Це поки що новий напрям наукових досліджень, але він стає все більш актуальним у зв'язку з розвитком ринкових відносин у сфері освіти. Успішне позиціонування закладу освіти залежить від здатності задовольнити освітні потреби споживачів, а для цього необхідно розробити та забезпечити якісне постачання освітніх послуг до цільової аудиторії.

Таким чином, нами розглянуто сутнісні характеристики таких понять як «маркетинг освітніх послуг» та «логістика освітніх послуг». Обґрунтовано, що в ринкових умовах для забезпечення стійкого успішного позиціонування закладу на ринку освітніх послуг і ринку праці необхідно використовувати маркетингову стратегію діяльності закладу освіти. В її основі покладено визначення, задоволення та формування освітніх потреб споживачів через створення відповідних освітніх програм. Забезпечення якості їх реалізації та постачання до цільової аудиторії залежить від логістичної діяльності закладу освіти. Саме ці аспекти обумовлюють необхідність розробки та запровадження комплексної програми підвищення конкурентоспроможності закладу освіти з точки зору логістики як нової парадигми освітньої діяльності.

Так, дійсно, маркетинг освітніх послуг та логістика освітніх послуг є ключовими складовими для успішного позиціонування закладу освіти на ринку. Маркетингова стратегія дозволяє закладу визначити, задовольнити та формувати освітні потреби споживачів через розробку та реалізацію відповідних освітніх програм. Це сприяє залученню цільової аудиторії та забезпеченню конкурентоспроможності на ринку.

Однак, для забезпечення якості постачання освітніх послуг до споживачів важливо впровадити логістичну діяльність, яка включає управління матеріальними та інформаційними потоками для забезпечення їх високої якості. Логістика допомагає забезпечити потрібність, якість, достатню кількість та вчасну доставку освітніх послуг до цільової аудиторії з мінімальними витратами.

Отже, комплексна програма підвищення конкурентоспроможності закладу освіти повинна включати в себе як маркетингові, так і логістичні аспекти. Ця програма буде новою парадигмою освітньої діяльності, яка допоможе закладу успішно протистояти вимогам ринку та забезпечити високу якість наданих послуг.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В УПРАВЛІННІ ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

2.1 Організаційно-економічна характеристика закладу освіти ДНЗ «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського»

ДНЗ «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського» є державним професійно-технічним навчальним закладом другого атестаційного рівня. Форма власності – державна.

Юридична і фактична адреса: 65033, м. Одеса, вулиця Мельницька 32Д. Ліцей є юридичною особою, має самостійний баланс, рахунки в установах банків, штамп, печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, ідентифікаційний код юридичної особи 39645815.

Навчальний заклад створено у 1971 році наказом начальника обласного Управління профтехосвіти № 157 від 05.09.1971 р. і мав назву ГПТУ-26, яке готувало кадри з професій «Ткач», «Прядильниця» для Джутової фабрики.

В 1977 році назва училища була змінена згідно наказу № 178 від 10.10.1977 р. на ТУ-12.

У 1984 році на основі наказу ООУПТО № 20 від 16.08.1984 р. училище перейменоване у СПТУ-33, де учні здобували не тільки професію, а й середню освіту.

На основі наказу Управління освіти і науки Одеської Облдержадміністрації № 401-ОД від 14.11.2002 р. училище перейменоване в Одеський професійний ліцей сфери послуг.

З 17 липня 2003 року згідно наказу № 470 від 17.07.2003 р. Професійний ліцей реорганізовано в Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського державного університету ім.. К.Д. Ушинського, а з

14.04.2010 р., згідно наказу МОН України навчальний заклад перейменовано і встановлено повну назву навчального закладу Державний навчальний заклад «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського».

З 14.02.2015 року, згідно наказу Міністерства освіти і науки України № 148, припинено дію юридичної особи Державний навчальний заклад «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського» шляхом реорганізації до Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», як відокремлений структурний підрозділ – Державний навчальний заклад «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського».

Державний навчальний заклад «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського» діє на основі Положення, затвердженого 18.02.2015 р ректором ПНПУ ім. К.Д. Ушинського О.Я Чебикіним та погоджено з директором Департаменту освіти і науки Одеської обласної державної адміністрації Т.О. Лазаревою.

Перелік професій за якими здійснюється набір:

На базі базової загальної середньої освіти - 9 класів:

- Агент з постачання; оператор комп'ютерного набору
- Перукар (перукар-модельєр); Візажист
- Перукар (перукар-модельєр); Манікюрник
- Кравець; Закрійник

Спеціальні групи (здобувачі освіти з ООП)

На базі базової загальної середньої освіти - 9 класів:

- Кравець; закрійник
- Оператор комп'ютерного набору: офісний службовець (бухгалтерія)

На базі повної загальної середньої освіти - 11 класів:

- Кравець
- Агент з постачання
- Перукар; візажист

1.2 Оцінка показників діяльності ЗП(ПТ)О

Логістика і моніторинг якості освіти є двома важливими аспектами в системі освіти, які взаємодоповнюють один одного і сприяють підвищенню ефективності навчального процесу. Давайте розглянемо кожен з цих аспектів детальніше:

Логістика освіти: Логістика в освіті включає в себе планування, координацію та контроль всіх матеріальних, інформаційних та людських ресурсів, необхідних для забезпечення навчального процесу. Це включає в себе постачання необхідного обладнання та матеріалів для навчання, організацію простору, управління персоналом, розробку та впровадження освітніх програм тощо. Логістика допомагає забезпечити ефективне функціонування освітніх закладів та оптимізувати використання ресурсів.

Моніторинг якості освіти: Моніторинг якості освіти - це систематичний процес збору, аналізу та оцінки даних про якість навчання та досягнення учнів. Він включає в себе оцінку академічних результатів учнів, їхніх знань та вмінь, а також ефективність навчальних програм та методів. Моніторинг допомагає ідентифікувати сильні та слабкі сторони освітньої системи, виявляти проблеми та розробляти стратегії для їх вирішення.

Взаємодія логістики і моніторингу якості освіти дозволяє закладам освіти ефективно виконувати їхні завдання і забезпечувати якісну підготовку учнів. Наприклад, за допомогою моніторингу якості можна виявляти проблеми з доступністю необхідного обладнання чи матеріалів, які можуть бути вирішені за допомогою логістичних рішень, таких як покращення постачання або організація простору. З іншого боку, логістика допомагає забезпечити необхідні ресурси для проведення моніторингу та впровадження рекомендацій щодо

підвищення якості освіти. Таким чином, взаємодія цих двох аспектів дозволяє оптимізувати процес навчання та підвищувати рівень якості освіти.

Якість освітнього процесу - це комплексний показник, який визначає ефективність освітнього процесу в навчальному закладі. Вона оцінюється за допомогою різних критеріїв та параметрів і включає в себе наступні аспекти:

Академічні досягнення учнів: Одним із ключових аспектів якості освітнього процесу є рівень досягнень учнів у навчальних предметах та інших аспектах освітньої програми. Це може включати оцінки, результати стандартизованих тестів, участь у конкурсах та інші вимірювання успішності.

Якість викладання та педагогічної роботи: Важливо, щоб викладачі були компетентними, мали відповідний досвід та здатність ефективно комунікувати з учнями. Якість викладання, методи навчання та педагогічні підходи впливають на успішність навчання.

Доступність ресурсів та інфраструктури: Це оцінює рівень доступності необхідних ресурсів для навчання, таких як підручники, комп'ютери, лабораторне обладнання тощо. Також важлива інфраструктура навчального закладу, така як стан приміщень, технічні можливості, доступність бібліотеки та інше.

Рівень задоволення студентів і батьків: Важливо, щоб студенти та їхні батьки були задоволені наданою освітньою програмою та якістю навчання. Це може включати задоволеність методами навчання, спілкуванням з викладачами, організацією навчального процесу тощо.

Підготовка до майбутньої кар'єри: Якість освіти також визначається тим, наскільки ефективно вона готує учнів до майбутньої кар'єри та подальшого успіху у житті. Це може включати розвиток не лише академічних, а й практичних навичок, вмінь розв'язувати проблеми, комунікаційні та соціальні навички тощо.

Враховуючи ці аспекти, якість освітнього процесу оцінюється за допомогою різноманітних методів та інструментів, які допомагають

ідентифікувати сильні та слабкі сторони системи освіти та розробляти стратегії для її покращення.

Для забезпечення відповідної організації навчально-виробничого процесу, здійснення первинної професійної підготовки та загальноосвітньої підготовки робітничих кадрів Державний навчальний заклад «Одеський професійний ліцей сфери послуг Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського» має 5-ти поверхову власну будівлю, загальна площа якої становить 4175 м², із них 2316 м² використовуються для навчальних цілей.

З метою якісної підготовки кваліфікованих робітників, виконання навчальних планів і програм, Ліцей має належну матеріальну базу: 18 кабінетів: (8– загальноосвітніх; 6 – професійної підготовки, 4 - загально-професійної підготовки); 1 лабораторія (суміжна із навчальною фірмою); 3 майстерні; Спортивна зала (загальна площа 250 м²); Актова зала; Санітарно-технічний стан приміщень задовільний та відповідає санітарно-гігієнічним вимогам.

Моніторинг якості освіти включає в себе використання різноманітних показників та інструментів для систематичного відстеження, оцінки і покращення якості навчання та навчального середовища.

Проаналізуємо результати моніторингу якості освіти з державної кваліфікаційної атестації (табл. 2.1)

Таблиця 2.1 - Результати моніторингу якості освіти з державної кваліфікаційної атестації:

Зазначте номер групи	Кількість учнів в групі	Допущено до ДКА	Не з'явилися на ДКА	Склали ДКА	за результатами ДКА	за результатами ДКА	за результатами ДКА показали	за результатами ДКА	(достатній +високий до	Отримали звичайний диплом	Отримали диплом з відзнакою	Отримали свідоцтво	Отримали довідку	Отримали дві та більше професій	з виробничого навчання отримали
0522	23	23	-	23	17	6	-	-	100	23	-	-	-	-	17
1620	29	29	0	29	22	7	0	0	100	29	0	0	0	29	19
1820	25	25	0	25	8	14	3	0	88	25	0	0	0	25	21
1520	26	26	0	26	10	12	4	0	84,6	26	0	0	0	26	10
1720	10	10	0	10	8	2	0	0	100	10	0	0	0	10	10
1120	29	28	1	28	14	10	4	0	85,7	28	0	0	0	28	11
	142	141	1	141	79	51	11	0	94,33	141	0	0	0	118	88

Як бачимо, результати є високими, отже навчання дає позитивні результати.

Проаналізуємо результати навчальних досягнень здобувачів освіти за 2022-2023 навчальний рік (табл. 2.2-2.4).

Таблиця 2.2 - Результати навчальних досягнень здобувачів освіти за 2022-2023 навчальний рік

Назва предмету	№ групи	кількість учнів	Рівень навчальних досягнень							
			початковий		середній		достатній		високий	
			осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Загальнопрофесійна підготовка										
основи галузевої економіки та підприємництва	1722	10	0	0	0	0	8	80%	2	20%
правила дорожнього руху	1622	29	0	0	8	28%	6	21%	15	52%
	1722	10	0	0	0	0%	5	50%	5	50%
інформаційні технології	1722	10	0	0	0	0%	3	30%	7	70%
	1620	30	6	20%	4	13%	8	27%	12	40%
техніка пошуку роботи	1621	30	0	0,00%	0	0%	9	30%	21	70%
фінансова грамотність	1722	10	0	0,00%	0	0%	5	50%	5	50%
		129	6	5	12	9	44	34	67	52

Професійно-теоретична підготовка										
основи бухгалтерського обліку	1721	10			4	40%	3	30%	3	30%
	1622	29	5	0,2	5	17%	16	55%	3	10%
організація товарознавства	1621	30					10	33%	20	67%
	1622	29	2	0,1	3	10%	15	52%	9	31%
технологія торгівлі	1621	30					14	47%	16	53%
	1622	29	1	0,0	4	14%	15	52%	9	31%
інформаційні системи і технології в комерційній діяльності	1622	29			5	17%	12	41%	12	41%
	1621	30					14	47%	16	53%
етика ділових відносин в торгівлі	1621	30					21	70%	9	30%
охорона праці	1622	30			10	33%	5	17%	15	50%
	1722	10					4	40%	6	60%
основи роботи на ПК	1621	30			6	20%	9	30%	15	50%
	1722	10					1	10%	9	90%
	1620	30					6	20%	24	80%
машинопис	1722	10							10	100%
	1621	30			6	20%	9	30%	15	50%
основи діловодства	1722	10					4	40%	6	60%
	1620	30			1	3%	13	43%	16	53%
основи роботи в Internet	1722	10							10	100%
	1620	30			1	3%	1	3%	28	93%
технології комп'ютерної обробки інформації	1620	30			3	10%	22	73%	5	17%
	1722	10			2	20%	5	50%	3	30%
	1621	30			1	3%	15	50%	14	47%
бухгалтерський облік	1720	10			9	90%			1	10%
основи економічного аналізу	1721	10			4	40%	6	60%		
	1720	10					10	100%		
економіка підприємства та основи підприємницької діяльності	1721	10					9	90%	1	10%
	1720	10					5	50%	5	50%
діловодство та управлінська документація	1721	10					3	30%	7	70%
комп'ютеризація облікової інформації	1721	10					6	60%	4	40%
		616	8	1	64	10	253	41	291	47

Назва предмету	№ групи	кількість учнів	Рівень навчальних досягнень							
			початковий		середній		достатній		високий	
			осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%

Професійно-практична підготовка										
виробниче навчання	1722	10					5	50%	5	50%
	1721	10					4	40%	6	60%
	1720	10					5	50%	5	50%
	1622	29	1	3%	4	14%	13	45%	11	38%
	1621	30			2	7%	16	53%	12	40%
	1121	28			3	11%	18	64%	7	25%
виробнича практика	1620	29					19	66%	10	34%
	1722	10					5	50%	5	50%
	1720	10					5	50%	5	50%
	1621	30			2	7%	16	53%	12	40%
	1121	28			3	11%	18	64%	7	25%
	1620	29					19	#####	10	34%
		253	1	0	14	6	143	57	95	38

Таблиця 2.3 - Результати навчальних досягнень здобувачів освіти за 2022-2023 навчальний рік, кравець, закрійник

Назва предмету	№ групи	кількість учнів	Рівень навчальних досягнень							
			початковий		середній		достатній		високий	
			осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Загальнопрофесійна підготовка										
основи трудового законодавства	1122	27	0		1	4%	15	56%	11	41%
основи галузевої економіки та підприємництва	1122	27	0		0		22	81%	5	19%
	1121	28	0		1	4%	13	46%	14	50%
електротехніка з основами електрозбереження	1122	27	0		1	4%	14	52%	12	44%
інформаційні технології	1122	30	1		1	3%	14	47%	14	47%
основи креслення	1122	30	1	3%	1	3%	15	51%	13	43%
	1120	30	1	3%	4	13%	5	17%	20	67%
професійна етика	1122	27	0		3	11%	16	59%	8	30%
композиція костюму	1120	30	1	3%	8	27%	9	30%	12	40%
		256	4	2	20	8	123	48	109	43
Професійно-теоретична підготовка										
технологія виготовлення швейних виробів	1122	27	0		2	7%	15	56%	10	37%
технологія виготовлення одягу	1121	28	0		6	21%	9	32%	13	46%
матеріалознавство	1122	27	0		5	19%	6	22%	16	59%
обладнання швейного виробництва	1122	27	0		7	26%	6	22%	14	52%
спеціальне малювання	1122	27	0		3	11%	22	81%	3	11%
	1122	27	0		3	11%	22	81%	2	7%
основи конструювання одягу	1121	27	0		2	7%	20	74%	5	19%
	1120	29	2	7%	9	31%	7	24%	11	38%
конструювання одягу	1120	29	2	7%	9	31%	8	28%	10	34%
моделювання і художнє оформлення одягу	1120	29	2	7%	7	24%	11	38%	9	31%
спеціальний малюнок	1120	29	0		11	38%	8	28%	10	34%
технологія розкрою	1120	29	0		11	38%	8	28%	10	34%
конструювання швейних виробів з елементами САПР	1120	29	2	7%	11	38%	6	21%	10	34%
новітні технології виготовлення одягу	1120	30	0		9	30%	10	33%	12	40%
охорона праці	1122	27	0		1	4%	9	33%	17	63%
		392	8	2	85	22	158	40	142	36
Професійно-практична підготовка										
виробниче навчання	1120	29	0		5	17%	11	38%	13	45%
	1121	28			3	11%	18	64%	7	25%
	1122	27	0		8	30%	6	22%	16	59%
виробнича практика	1120	29	0		5	17%	8	28%	13	45%
	1121	28	0		12	43%	11	39%	5	18%

Таблиця 2.4 - Результати навчальних досягнень здобувачів освіти за 2022-2023 навчальний рік, перукар, візажист

Назва предмету	№ групи	кількість учнів	Рівень навчальних досягнень							
			початковий		середній		достатній		високий	
			осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%
Загальнопрофесійна підготовка										
основи трудового законодавства	1822	25			5	20%	7	28%	13	52%
	1522	25			2	8%	11	44%	12	48%
	0522	23					5	22%	18	78%
основи галузевої економіки і підприємництва	0522	23					9	39%	14	61%
	1522	25			3	12%	12	48%	10	40%
	1822	25					12	48%	13	52%
основи професійної етики	1522	24			3	13%	17	71%	5	21%
	1822	25			2	8%	19	76%	4	16%
	0522	23					14	61%	9	39%
інформаційні технології	0522	23			1	4%	7	30%	15	65%
	1822	25			1	4%	14	56%	10	40%
техніка пошуку роботи	0522	23					9	39%	14	61%
	1520	28	1	4%	7	25%	12	43%	7	25%
	1820	30			12	40%	11	37%	7	23%
		347	1	0	36	10	159	46	151	44
Професійно-теоретична підготовка										
основи перукарського мистецтва	1822	25			8	32%	15	60%	2	8%
	1522	24	1	4%	7	29%	14	58%	2	8%
	0522	23					12	52%	11	48%
	1521	29			8	28%	19	66%	2	7%
	1821	30			8	27%	18	60%	4	13%
основи візажної справи	1520	27			5	19%	14	52%	8	30%
основи матеріалознавства	1821	30			5	17%	7	23%	18	60%
	1521	30			5	17%	15	50%	10	33%
	1520	28	2	8%	8	29%	13	46%	5	18%
	1820	26			9	35%	12	46%	5	19%
	1522	24			3	13%	5	21%	16	67%
	1822	25					12	48%	13	52%
основи спеціального малювання	522	23					11	48%	12	52%
	1520	27			5	19%	14	52%	8	30%
	1521	30			11	37%	10	33%	9	30%
	1821	30			17	57%	9	30%	4	13%
	1522	24			6	25%	11	46%	7	29%
основи санітарії та гігієни	0522	23					15	65%	8	35%
	1522	24			2	8%	9	38%	13	54%
	1822	25			2	8%	12	48%	11	44%
	1520	28			8	29%	10	36%	10	36%
	1820	25			9	36%	11	44%	5	20%
основи анатомії, фізіології та шкіри обличчя	0522	23					16	70%	7	30%
основи манікюрної справи	1520	28	1	4%	7	25%	10	36%	10	36%
основи малюнку та дизайну нігтів	1820	25			9	36%	11	44%	5	20%
основи колористики	1820	26	1	4%	12	46%	9	35%	4	15%
охорона праці	0522	23					10	43%	13	57%
	1522	24			1	4%	12	50%	11	46%
	1822	25					14	56%	11	44%
	0522	23					14	61%	9	39%
		777	5	1	155	20	364	47	253	32

Назва предмету	№ групи	кількість учнів	Рівень навчальних досягнень							
			початковий		середній		достатній		високий	
			осіб	%	осіб	%	осіб	%	осіб	%

Професійно-практична підготовка										
виробниче навчання	0522	23					6	26%	17	74%
	1822	25					16	64%	9	36%
	1522	24					8	33%	16	67%
	1521	30			2	7%	9	30%	19	63%
	1821	30			1	3%	18	60%	11	37%
	1820	25			11	44%	7	28%	7	28%
	1520	26			4	15%	15	58%	7	27%
виробнича практика	0522	23					6	26%	17	74%
	1521	30			2	7%	9	30%	19	63%
	1821	30			1	3%	18	60%	11	37%
	1520	30			3	10%	22	73%	5	17%
	1820	26			4	15%	18	69%	4	15%
		322			28	9	152	47	142	44

Як бачимо, наявні високі результати атестації, що свідчить про високу якість підготовки фахівців.

Освітня логістика у закладі професійно-технічної освіти (ПТНЗ) відіграє ключову роль у забезпеченні якісного та ефективного навчального процесу та підготовки кваліфікованих фахівців. Оскільки у цих закладах здійснюється практична, технічна та професійна підготовка, освітня логістика вимагає специфічного підходу та управлінських рішень. Ось деякі ключові аспекти освітньої логістики в закладі профтехосвіти:

Матеріально-технічне забезпечення: Це включає в себе постачання та обслуговування устаткування, інструментів, технічних засобів, матеріалів і комплектуючих, необхідних для проведення навчальних занять та практичних занять.

Організація простору та інфраструктури: Ефективна організація класних кабінетів, майстерень, лабораторій та інших приміщень є важливим елементом освітньої логістики. Це включає раціональне використання простору, забезпечення необхідного обладнання та зручний доступ до ресурсів.

Управління кадрами: Організація кваліфікованого персоналу, який може забезпечити якісну підготовку студентів у відповідності з вимогами ринку праці та технологічними новаціями, є важливим аспектом освітньої логістики.

Інформаційна підтримка: Забезпечення доступу до необхідної інформації для навчального процесу, управління студентами, планування курсів та програм підготовки.

Управління взаємодією з партнерами та підприємствами: Заклади ПТНЗ часто співпрацюють з підприємствами для забезпечення стажування, практики та подальшого працевлаштування випускників. Ефективна логістика включає в себе організацію цієї взаємодії та забезпечення партнерства.

Моніторинг та оцінка результативності: Збір даних та аналіз результатів навчальних програм та курсів для постійного вдосконалення освітнього процесу.

Загалом, ефективна освітня логістика в закладі ПТНЗ допомагає забезпечити якісну підготовку фахівців, відповідно до вимог ринку праці та потреб суспільства.

РОЗДІЛ 3

ПЕРСПЕКТИВИ ТА МОЖЛИВОСТІ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ

3.1 Оцінка поточного стану та економічного потенціалу розвитку Одеської області

Розглянемо ключові показники прогнозних даних, що були визначені Міністерством економіки України за участю відповідних центральних органів виконавчої влади. Ці дані допоможуть визначити основні перспективи розвитку області (рисунок 3.2-3.5).

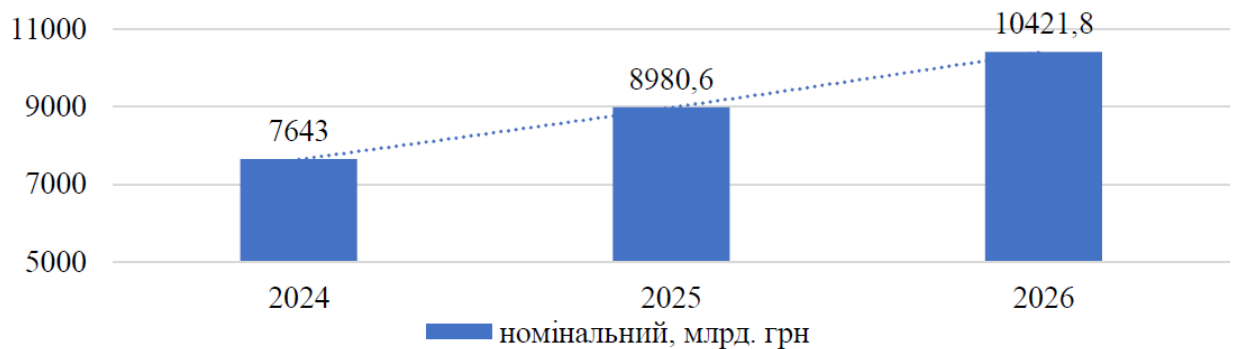

Рисунок 3.1 – Рівень номінального ВВП (прогноз до 2026 року)

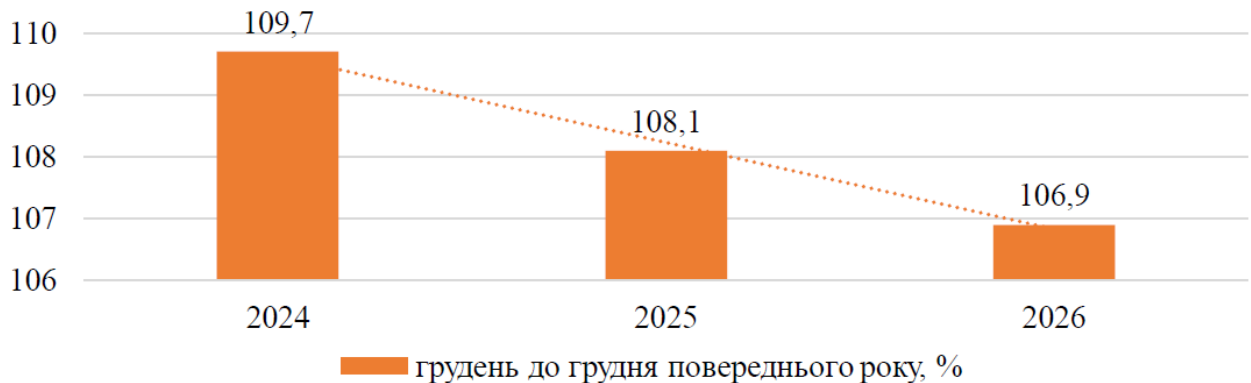

Рисунок 3.2 - Індекс споживчих цін

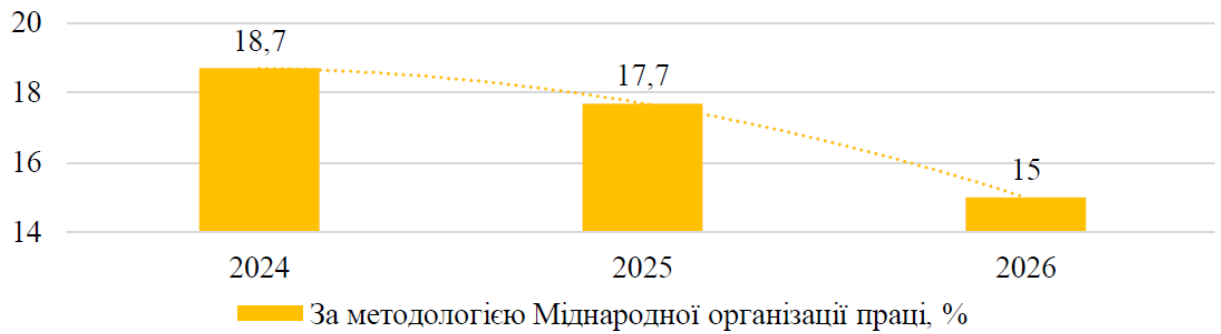

Рисунок 3.3 – Рівень безробіття населення у віці 15-70 років (прогноз до 2026 р.)

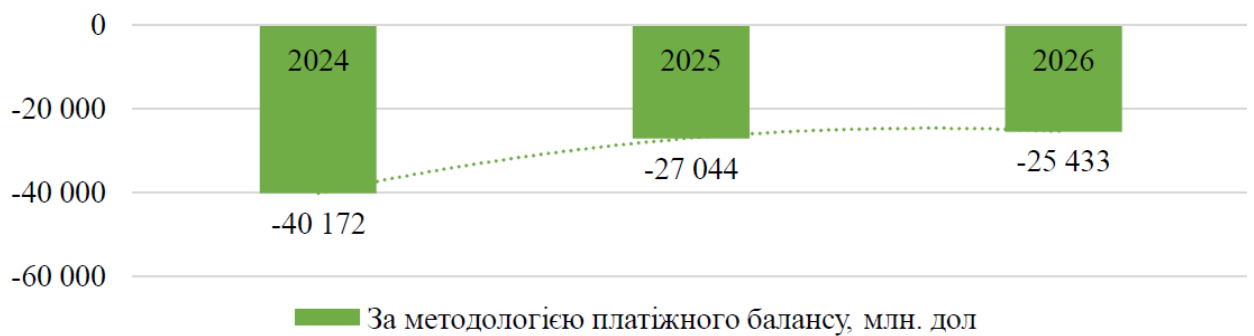

Рисунок 3.4 – Сальдо торговельного балансу (прогноз до 2026 року)

У прогностичних даних враховано позитивний вплив вже прийнятих та реалізованих рішень економічної політики держави. Ці рішення включають в себе проекти з відновлення енергетичної та соціальної інфраструктури, яка постраждала від російської агресії, заходи щодо розмінування територій та відновлення земельних угідь для сільськогосподарського використання. Також передбачається розширення логістичних можливостей через розвиток наземного та морського транспорту, включаючи роботу морського коридору. Додатково передбачено збільшення підтримки бізнесу та населення з боку держави, впровадження програм, таких як "Доступні кредити 5-7-9", "Армія відновлення", "єРобота", "єОселя".

Незважаючи на всі труднощі, в 2022 та 2023 роках Одеська область продовжувала зберігати свої позиції як ключовий транспортно-логістичний хаб з експорту та імпорту продукції (рисунок 3.5, 3.6 відповідно).

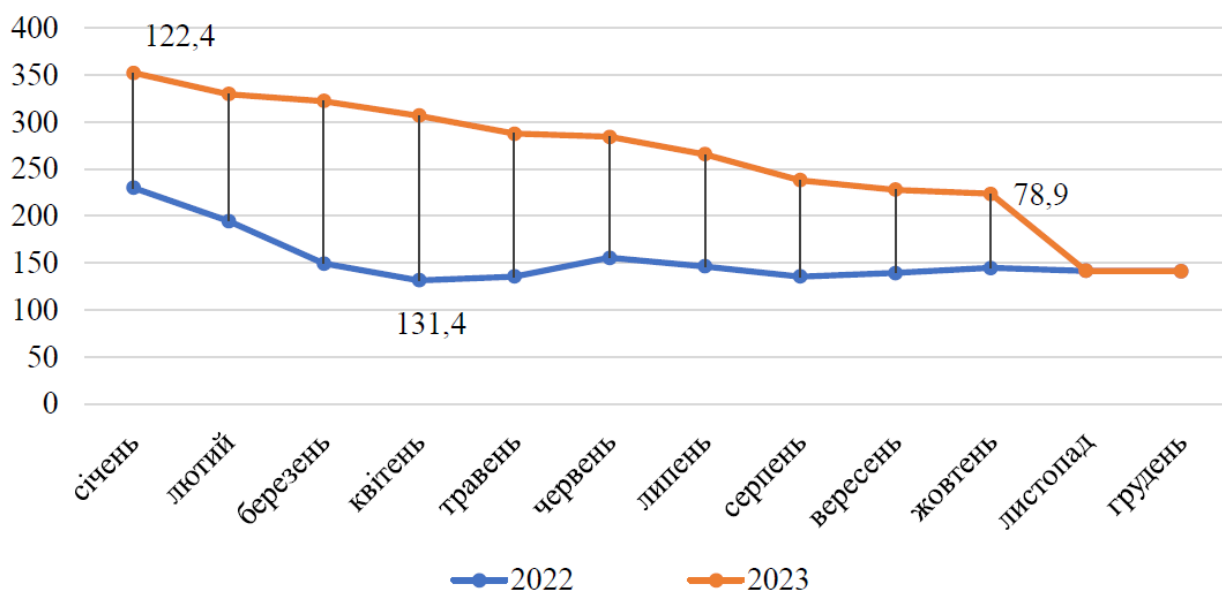

Рисунок 3.5 – Експорт товарів (у % до відповідного періоду попереднього року,наростаючим підсумком)

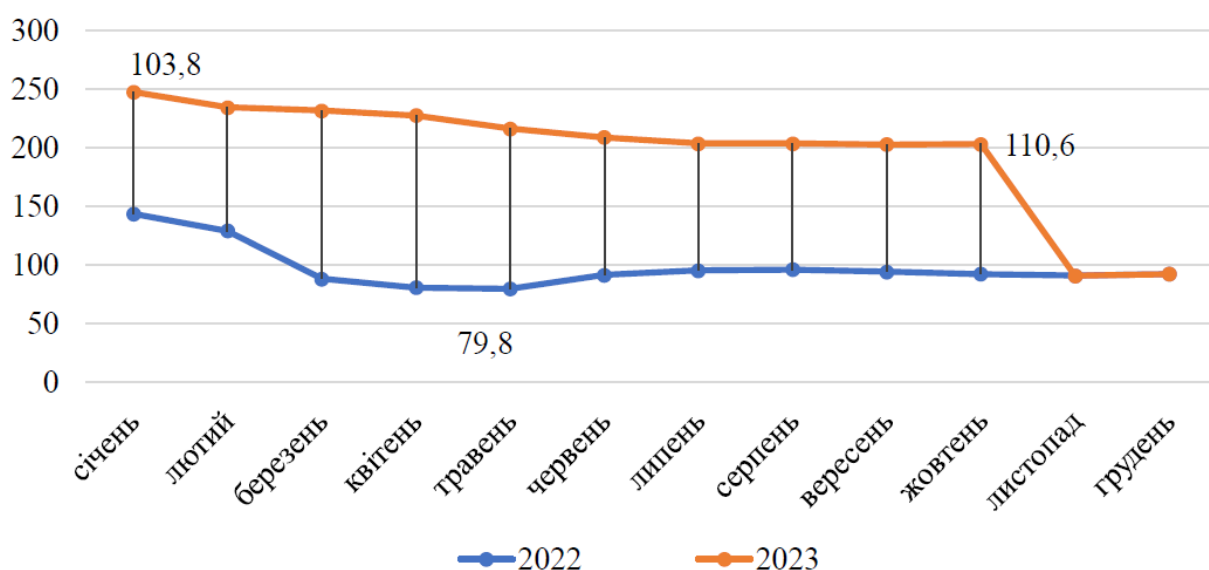

Рисунок 3.6 – Імпорт товарів (у % до відповідного періоду попереднього року,наростаючим підсумком)

Мале підприємництво вважається стратегічно важливим елементом розвитку сучасної економіки з численними факторами, серед яких забезпечення та стимулювання конкурентоспроможності економіки, створення робочих місць та формування значної частки у загальному обсязі сплачених податків.

Розглянемо динаміку кількості суб'єктів малого та мікропідприємництва

(рисунок 3.7 та рисунок 3.8), а також фізичних осіб-підприємців в Одеській області (рисунок 3.9 та рисунок 3.10).

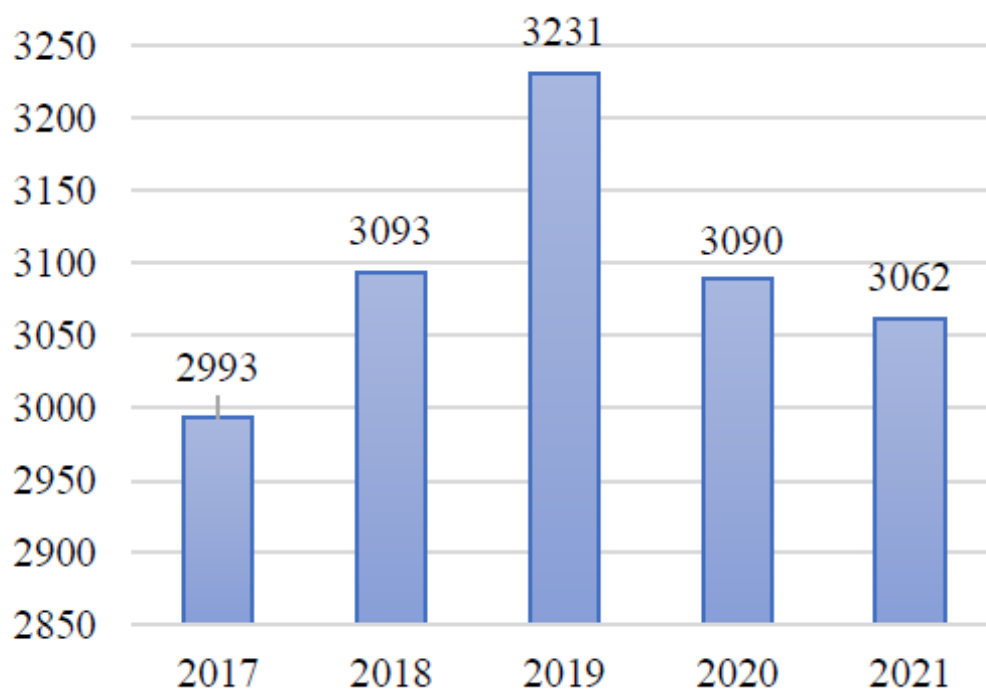

Рисунок 3.7 – Динаміка кількості суб'єктів малого підприємництва в Одеській області, од.

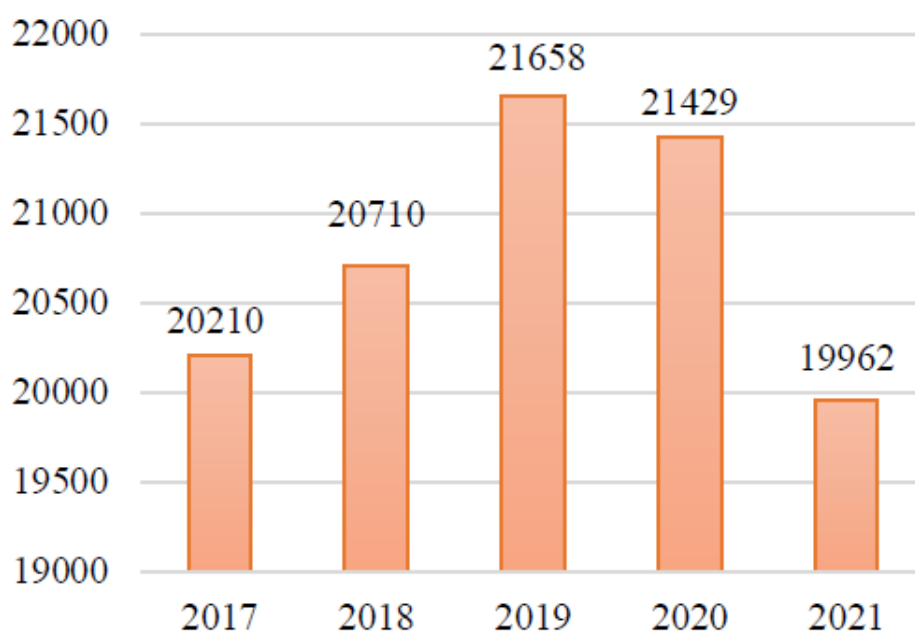

Рисунок 3.8 – Динаміка кількості суб'єктів мікропідприємництва в Одеській області, од.

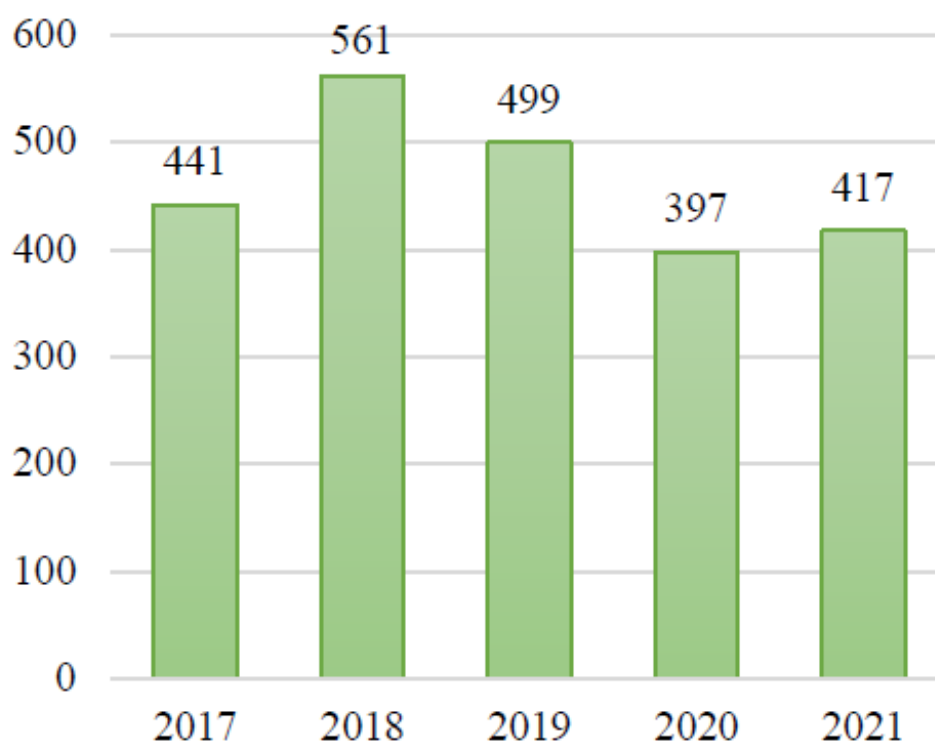

Рисунок 3.9 – Динаміка кількості фізичних осіб-підприємців суб'єктів малого підприємництва в Одеській області, од.

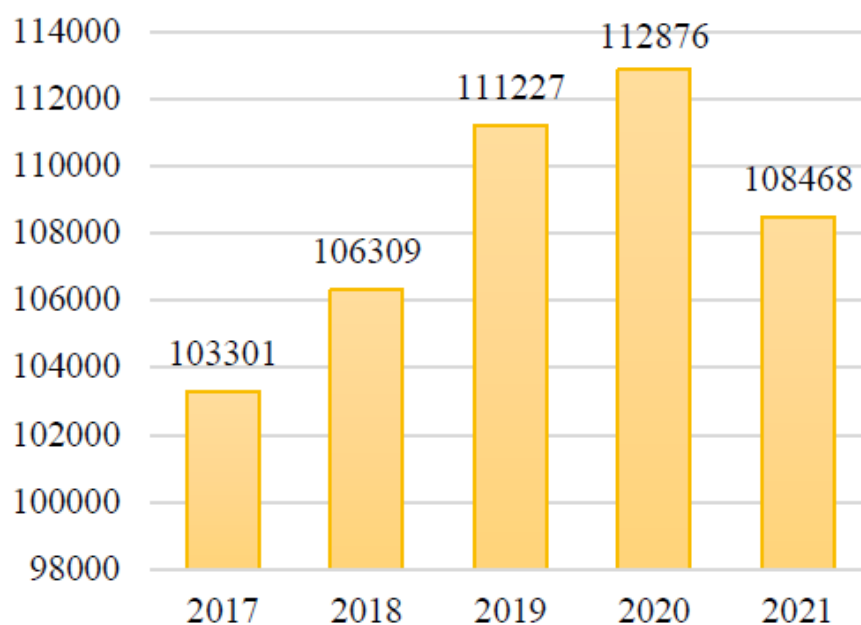

Рисунок 3.10 – Динаміка кількості фізичних осіб-підприємців суб'єктів мікропідприємництва в Одеській області, од.

На початок 2023 року в Одеській області було зареєстровано 136,1 тис.

суб'єктів малого та середнього підприємництва. З них 105,5 тис. (77,5%) становили фізичні особи-підприємці, 29,8 тис. (21,9%) - малі підприємства, а 843 (0,6%) - середні підприємства. Розглянемо розподіл підприємства за сферою діяльності (рисунок 3.11).

Рисунок 3.11 – Розподіл підприємств Одеської області за сферою діяльності, %

Згідно з даними онлайн-платформи "Open Data bot", Одеська область виявилася серед лідерів за кількістю підприємств, які припинили свою діяльність з початку повномасштабного російського вторгнення, тобто з лютого 2022 року. (рисунок 3.12).

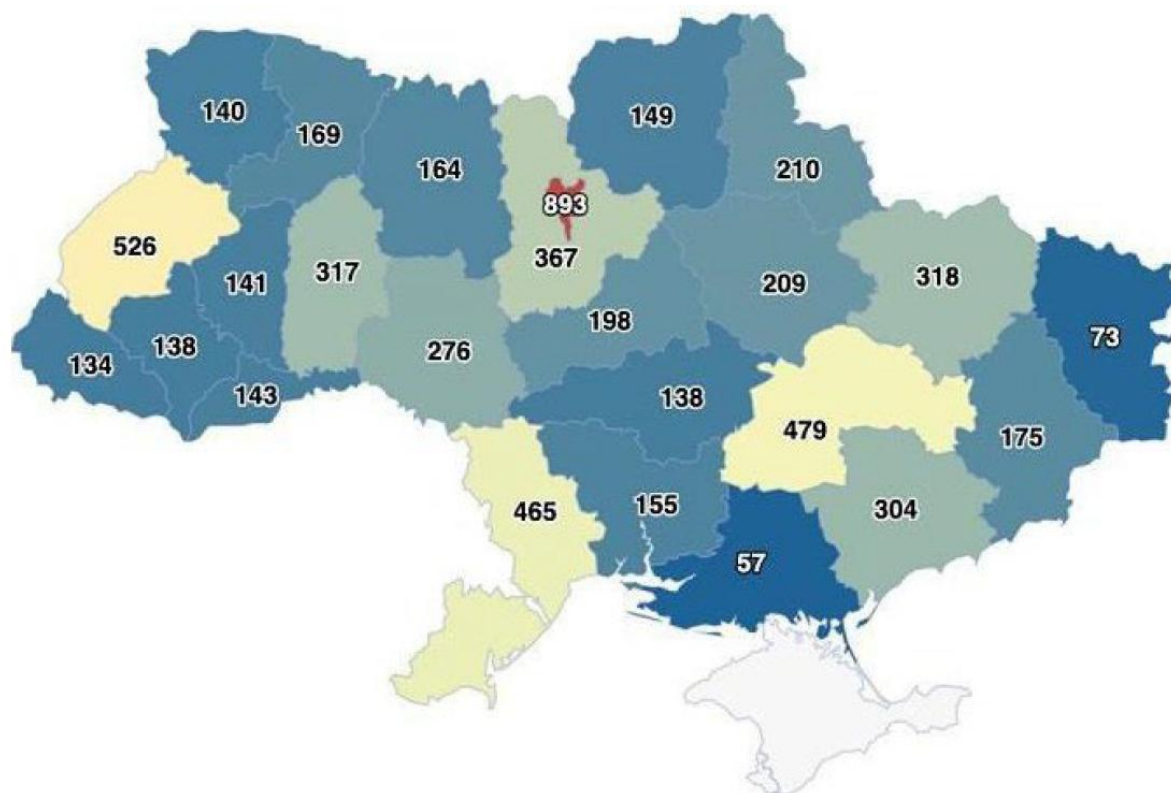

Рисунок 3.12 – Кількість підприємств, що розпочали процес закриття, одиниць (станом на 01.11.2023)

Дані з онлайн-платформи "Open Data bot" показують, що серед південних регіонів лише в Одеській області не спостерігалось зниження кількості фізичних осіб-підприємців у період з квітня 2022 року по вересень 2023 року. Навпаки, в цьому регіоні спостерігалось збільшення їхньої кількості на 328 осіб.

Суб'єкти малого підприємництва, разом із середнім підприємництвом, вважалися основними роботодавцями до початку повномасштабного військового вторгнення Російської Федерації. Проте на сьогоднішній день вони відчувають суттєвий вплив в залежності від різних факторів, таких як місце розташування та сфера діяльності. Суб'єкти підприємництва у сфері послуг особливо відчувають зменшення чисельності населення в містах, оскільки це один із ключових чинників, що призводить до зменшення попиту на різні види послуг, зокрема у ресторанному, готельному та сфері краси.

3.2 Оцінка стану та перспектив розвитку ринку праці Одеської області в контексті можливостей працевлаштування випускників ЗП(ПТ)О

Збереження людського капіталу є стратегічною метою не лише на регіональному рівні, але й національному. Внаслідок російської агресії поточна чисельність населення України, за приблизними даними, становить близько 32 мільйонів осіб. Це відобразилося на ключових показниках розвитку держави, зокрема, унаслідок повномасштабного російського вторгнення, ВВП України зазнав падіння на 29%, перш за все через примусову міграцію населення та зниження рівня споживання.

Згідно з даними Державної служби зайнятості, кількість нових вакансій у березні 2022 року була утричі меншою, ніж в аналогічний період 2021 року, становлячи 10 104 та 39 713 відповідно. Однак пізніше спостерігався позитивний тренд. Давайте розглянемо загальну статистику за областями країни (див. рисунок 3.13).

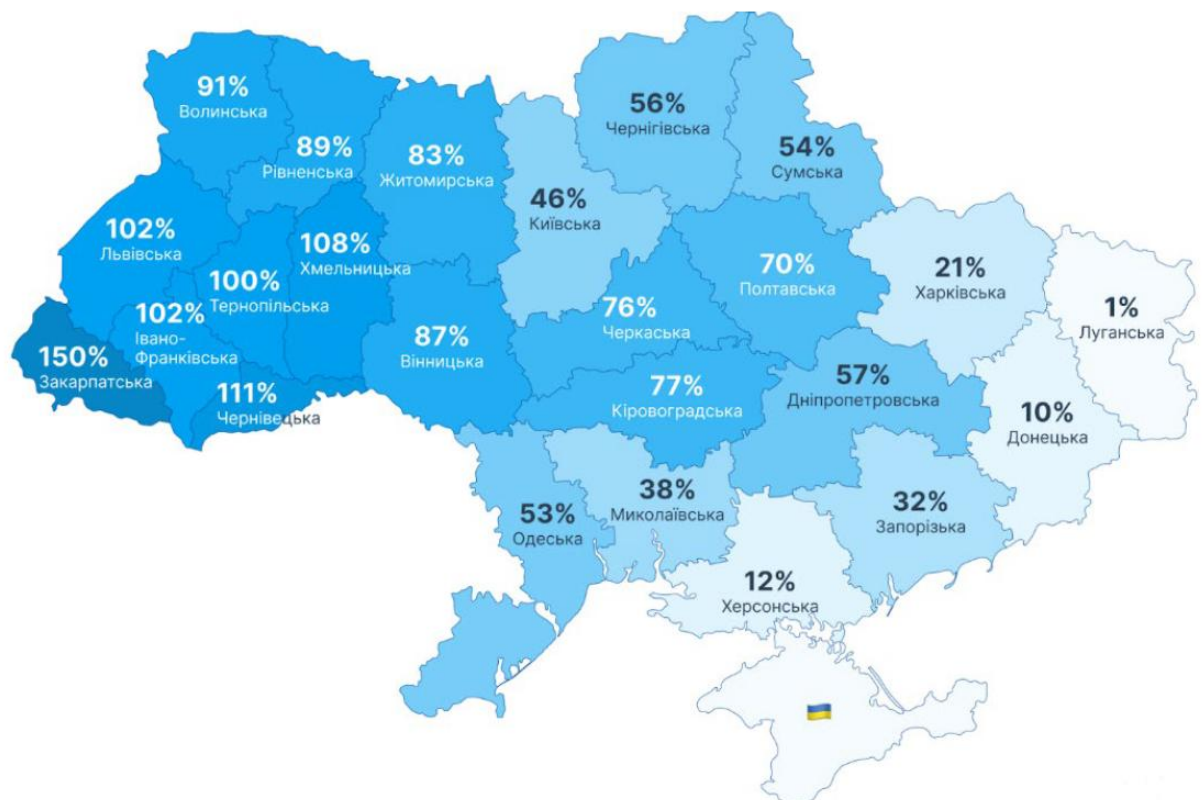
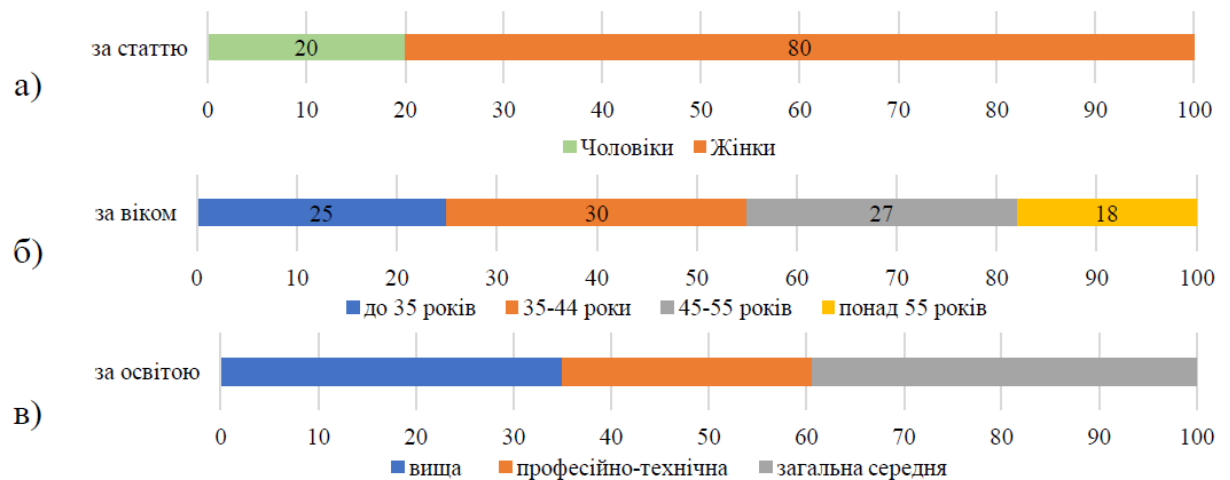

Рисунок 3.13 – Статистика відновлення ринку праці України

Одеська область займає п'яте місце за кількістю виділених працевлаштованих осіб, що становить 240 тисяч або 7% населення. На ринку праці цього регіону спостерігається невідповідність між попитом і пропозицією робочої сили, проте варто відмітити, що він виявляється більш стабільним у порівнянні з усією країною.

У листопаді 2023 року відбувся форум «Відновлення та розвиток людського капіталу Одеської області», організований за участю швейцарсько-українського проєкту DECIDE та Одеської обласної державної адміністрації. Під час заходу була представлена Стратегія відновлення та розвитку Одеської області, з фокусом на розвиток людського капіталу.

Згідно з даними Одеського обласного центру зайнятості, станом на 1 грудня 2023 року кількість безробітних в Одеській області становила 4,1 тисячі осіб, що на 52% менше, ніж у 2022 році. Давайте розглянемо їх структурні характеристики (рисунк 3.14).

Рисунк 3.14 – Характеристика безробітних в Одеській області за статтю (а), віком (б), та освітою (в), %

Давайте розглянемо динаміку кількості зареєстрованих безробітних та зареєстрованих вакансій, а також кількість працевлаштованих осіб та працевлаштованих безробітних. Станом на 01.12.2023 року на одне вільне робоче місце претендувало 3 безробітних, що є середнім значенням по Одеській області (рисунк 3.15-3.17).

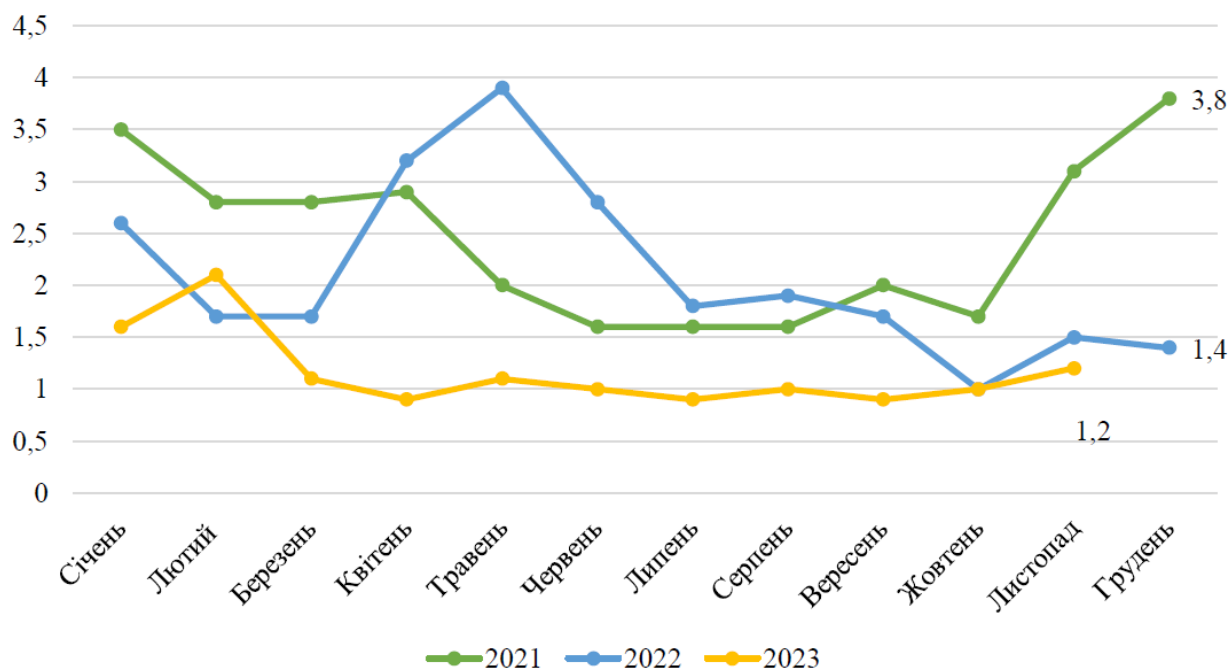

Рисунок 3.15 – Динаміка кількості зареєстрованих безробітних в Одеській області за 2021-2023 рр, %

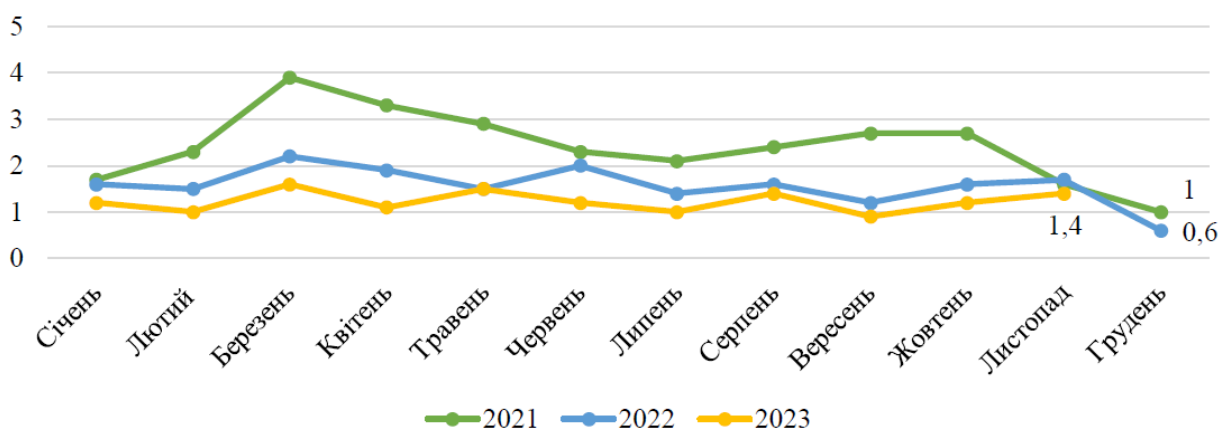

Рисунок 3.16 – Динаміка кількості зареєстрованих вакансій в Одеській області за 2021-2023 рр, %

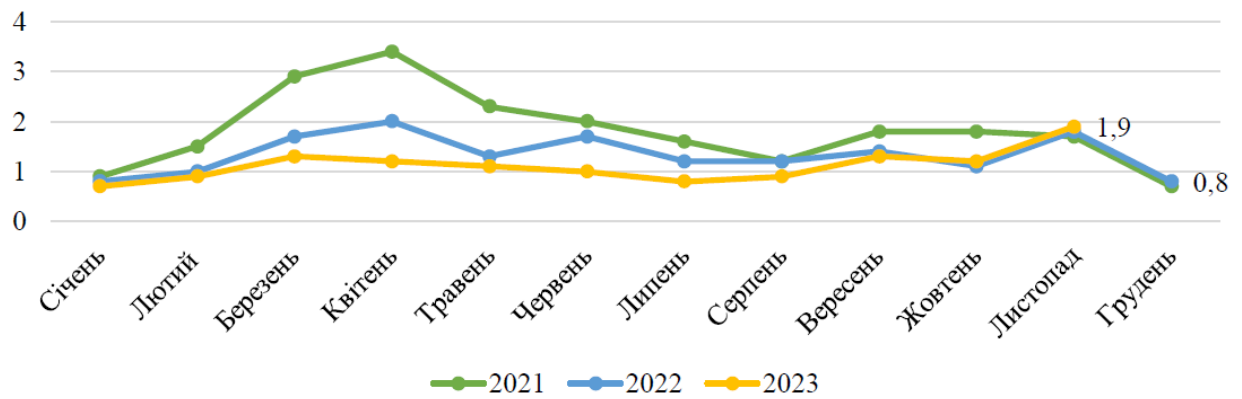

Рисунок 3.17 – Динаміка кількості працевлаштованих осіб в Одеській області за 2021-2023 рр, %

Ми можемо розглянути динаміку зареєстрованих безробітних у місті Одеса протягом 2022 року, де їх кількість склала 10,1 тисячу осіб. Це становить приблизно 26,7% від загальної кількості безробітних в Одеській області.

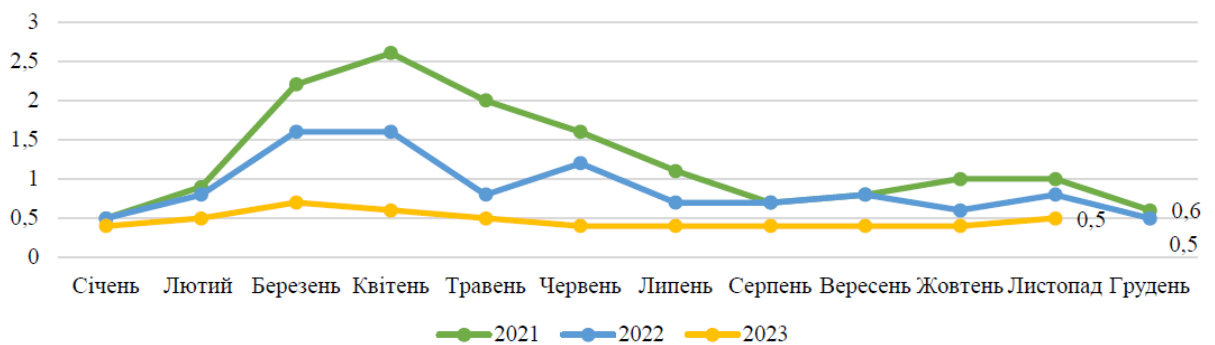

Рисунок 3.18 – Динаміка кількості працевлаштованих безробітних в Одеській області за 2021-2023 рр, %

Станом на 01.01.2023 року в міській службі зайнятості міста перебували на обліку 1879 безробітних, з яких 1342 – жінки. Це означає, що кількість безробітних зменшилась порівняно з 2022 роком на 19%.

За демографічною структурою незайнятих громадян варто відзначити, що жінки становлять 66,5% від загальної кількості безробітних. Особи у віці до 35 років складають 34,3%.

Щодо рівня освіти, 72,7% безробітних мають вищу освіту, 13,5% - професійно-технічну освіту, а 12,7% - загальну середню освіту.

Ринок праці міста Одеса, незважаючи на воєнний стан, відзначається кількома особливостями. По-перше, він демонструє свою адаптивність до змінливих негативних умов. По-друге, спостерігається зниження потреби роботодавців у кадрах; у 2022 році цей показник був нижчий на 44% порівняно з 2021 роком. По-третє, існує відчутна диспропорція між попитом і пропозицією робочої сили, зокрема за професійно-кваліфікаційними та освітньо-кваліфікаційними характеристиками.

Найбільша розбіжність між попитом на робочу силу та її пропозицією відзначалася у різних сферах згідно з професійно-кваліфікаційним аспектом. Наприклад, у секторі фінансів та страхування на одну вакансію припадало 11 кандидатів, у сфері інформації та телекомунікацій - 10 кандидатів, сільського, лісового та рибного господарства - 7 кандидатів, торгівлі та ремонту - 4 кандидати, а також у секторі професійної та наукової діяльності - 4 кандидати. Спеціалісти, які найбільше відчувають труднощі з працевлаштуванням, включають виноградарів, кухарів, листоношів, підсобних робітників, продавців, прибиральників, та робітників з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва.

Серед популярних професій, де відчувається дефіцит кадрів, можна виділити вчителів, асистентів вчителів, машиністів (кочегарів) котельної, сторожів, водіїв автотранспорту, озеленювачів, трактористів-машиністів сільськогосподарського (лісогосподарського) виробництва. Щодо структурних характеристик безробітного населення Одеської області за видами економічної діяльності, а також за професійними групами, це важлива інформація для регулювання політики зайнятості та планування навчальних програм.

Розглянемо структурні характеристики безробітного населення Одеської області за видами економічної діяльності (а) та за професійними групами (б) (рисунок 3.19 та 3.20).

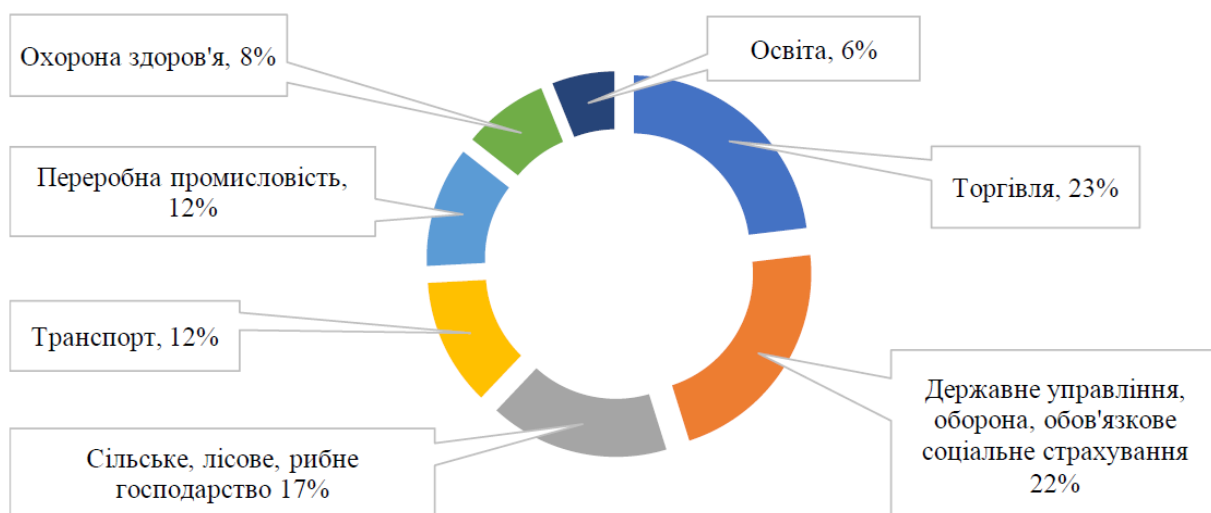

Рисунок 3.19 – Структурні характеристики безробітного населення Одеської області за видами економічної діяльності

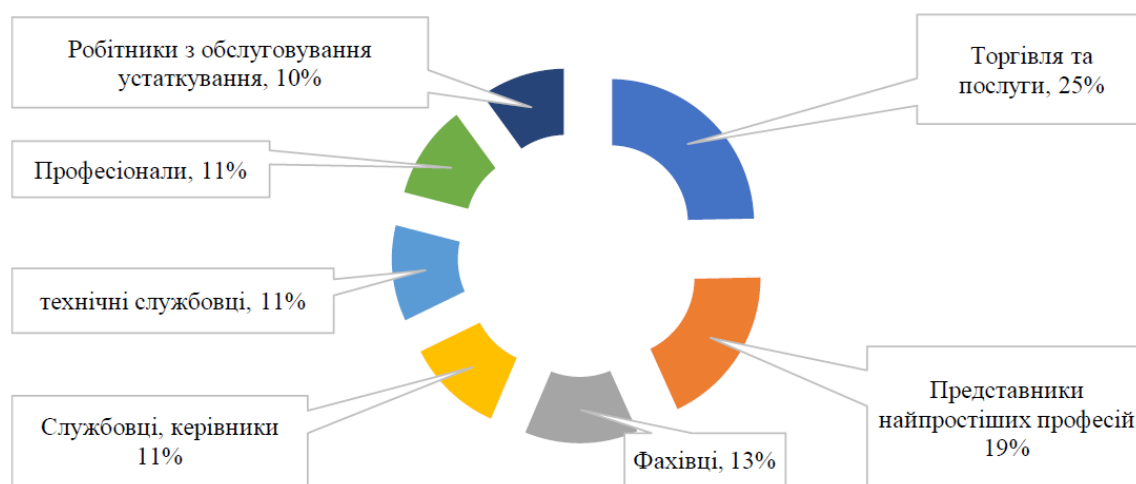

Рисунок 3.20 – Структурні характеристики безробітного населення Одеської області за професійними групами

За період з січня по листопад 2023 року роботодавці повідомили центри зайнятості про наявність 14,4 тисяч вакансій. Це на 29,4% менше, ніж за відповідний період попереднього року. Структура вакансій за видами економічної діяльності була такою: 19% у сфері освіти, 15,5% в сільському господарстві, 10,9% у транспорті, 9,8% в охороні здоров'я, 9,7% в державному управлінні й обороні, 9,6% в торгівлі та ремонті, 9,1% на підприємствах

переробної промисловості. За професійною групою найбільше вакансій було для працевлаштування у таких категоріях: 19,1% робітників з обслуговування та експлуатації устаткування (трактористи, водії, токарі), 16% представників найпростіших професій, 13,8% фахівців сфери торгівлі, 12,8% професіоналів, 12% фахівців (бухгалтерів, медичних сестер, вихователів) та 9,1% кваліфікованих робітників із інструментом (електромонтери, швачки, слюсарі-сантехніки).

Таблиця 3.1 - Кількість вакансій та кількість зареєстрованих безробітних в Одеській обласній службі зайнятості у професійному розрізі за січень-листопад 2023 р.

№	Назва професії (посада)	Кількість вакансій	Кількість осіб, які мали статус безробітного, осіб	з них жінки
1	Усього	14410	20883	15978
2	Законодавці, вищі державні службовці, керівники, менеджери (управителі)	796	2078	1561
3	Професіонали	1996	1978	1696
4	Фахівці	1726	2371	2072
5	Технічні службовці	802	2025	1891
6	Працівники сфери торгівлі та послуг	1852	4462	3700
7	Кваліфіковані робітники сільського та лісового господарства, риборозведення та рибальства	872	1578	1287
8	Кваліфіковані робітники з інструментом	1304	1208	611
9	Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	2753	1813	582
10	Найпростіші професії	2309	2923	2188
11	Особи без професії	0	447	390

Згідно з даними Одеського обласного центру зайнятості, складено перелік професій, для яких найбільша кількість вакансій. Ці професії розділені за основними професійними групами на керівників, менеджерів; професіоналів, фахівців, технічних службовців; працівників сфери торгівлі та послуг; кваліфікованих робітників сільського господарства; кваліфікованих робітників з інструментом; робітників з обслуговування устаткування; представників

найпростіших професій. Також відзначено, що серед професій, для яких кількість безробітних є найвищою, зустрічаються такі фахи як бухгалтер, кухар, сторож, медична сестра (або медичний брат) та інші.

Згідно з даними про структуру працевлаштованих безробітних за статтю та професійними групами, відзначаються певні відмінності за гендерною ознакою. Наприклад, серед чоловіків до Топ-5 професій, по яких чисельність безробітних є найвищою, входять водій автотранспортних засобів, підсобний робітник, охоронник, стрілець та виноградар. У той же час серед жінок ці професії виглядають інакше, з Топ-5 професій для жінок включають продавця продовольчих товарів, виноградаря, прибиральника службових приміщень, продавця-консультанта та підсобного робітника (рисунок 3.21).

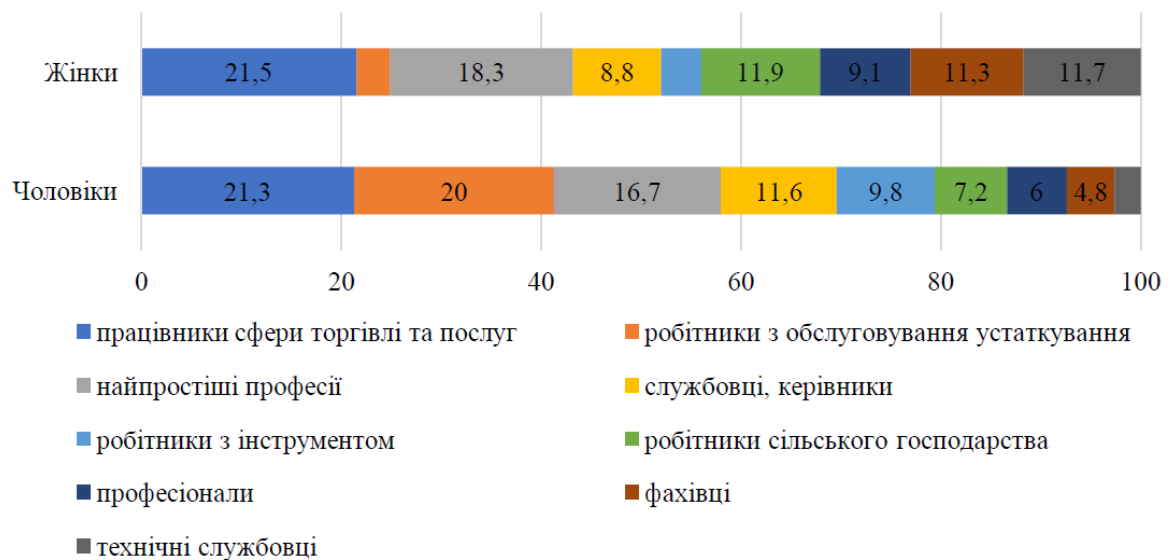

Рисунок 3.21 – Структура працевлаштованих безробітних за статтю та професійними групами

Станом на 01.01.2024 року, за даними онлайн-сервісу пошуку роботи Work.ua в межах Одеської області, було запропоновано 5016 вакансій, з яких 4633 вакансії розташовувалися у місті Одеса. Найбільша кількість вакансій була в сфері обслуговування (855), робочих спеціальностях та виробництві (743), продажах та закупівлях (689), роздрібній торгівлі (635), охороні та безпеці (544), логістиці та зовнішньоекономічній діяльності (543), адміністрації та

керівництві середньої ланки (495), транспорті та автобізнесі (479), готельно-ресторанному бізнесі та туризмі (418).

Зауважується, що переважна більшість вакансій пропонує повну зайнятість (4881 порівняно з 543 неповної). Також важливо відзначити, що більшість роботодавців віддають перевагу кандидатам без досвіду (1965 вакансій) та кандидатам без резюме (1785 вакансій). Далі результати розподілені наступним чином: студентам – 942 вакансії, людям з інвалідністю – 332 вакансії, ветеранам – 249 вакансій, пенсіонерам – 173 вакансії.

Таблиця 3.2 - Професії, по яких чисельність безробітних є найбільшою, станом на 01.12.2023 ТОП-20

Продавець продовольчих товарів	Робітник з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва
Виноградар	Молодша медична сестра (молодший медичний брат)
Підсобний робітник	Охоронник
Прибиральник службових приміщень	Касир торговельного залу
Продавець-консультант	Фахівець
Бухгалтер	Спеціаліст державної служби
Кухар	Сторож
Листоноша (поштар)	Стрілець
Продавець непродовольчих товарів	Адміністратор
Водій автотранспортних засобів	Сестра медична (брат медичний)

Таблиця 3.3 - Професії, по яких чисельність безробітних за статтю є найбільшою, станом на 01.12.2023

Чоловіки	Жінки
Водій автотранспортних засобів	Продавець продовольчих товарів
Підсобний робітник	Виноградар
Охоронник	Прибиральник службових приміщень
Стрілець	Продавець-консультант
Виноградар	Підсобний робітник
Сторож	Бухгалтер
Тракторист-машиніст сільськогосподарського (лісгосподарського) виробництва	Кухар
Вантажник	Листоноша (поштар)
Тракторист	Продавець непродовольчих товарів
Оператор котельні	Молодша медична сестра (молодший медичний брат)

Таблиця 3.4 - Професії, за якими спостерігався найбільший дефіцит вакансій серед усіх професій (за Класифікатором професій)

Некваліфіковані	Кваліфіковані
Виноградар	Адміністратор
Озеленювач	Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування
Двірник	Фахівець
Сторож	Кухар
Прибиральник службових приміщень	Оператор котельні
Підсобний робітник	Машиніст (кочегар) котельної
Листоноша (поштар)	Вчитель закладу середньої освіти
Продавець-консультант	Асистент вчителя
Рибалка прибережного лову	Робітник з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва
Кочегар-випалювач	Молодша медична сестра (молодший медичний брат)
Продавець непродовольчих товарів	Тракторист-машиніст сільськогосподарського (лісогосподарського) виробництва
Продавець продовольчих товарів	Касир торговельного залу
Тальман	Водій автотранспортних засобів

Таблиця 3.5 - Професії, за якими кількість вакансій є найбільшою, станом на 01.12.2023 за професійними групами ТОП-10

Керівники, менеджери	Професіонали, фахівці
Головний бухгалтер	Спеціаліст державної служби
Завідувач господарства	Вчитель закладу загальної середньої освіти (ЗСО)
Начальник відділення	Економіст
Завідувач складу	Інженер
Керівник гуртка	Вчитель початкових класів закладу ЗСО
Заступник директора	Бухгалтер
Начальник відділу	Сестра медична (брат медичний)
Менеджер (управитель) із збуту	Асистент вчителя
Менеджер (управитель)	Вихователь
Майстер	фахівець
Технічні службовці	Працівники сфери торгівлі та послуг
Касир торговельного залу	Продавець продовольчих товарів
Службовець на складі (комірник)	Кухар
Тальман	Продавець-консультант
Листоноша (поштар)	Охоронник
Діловод	Молодша медична сестра (молодший медичний брат)
Адміністратор	Помічник вихователя
Секретар	Продавець непродовольчих товарів
Оператор поштового зв'язку	Соціальний робітник
Обліковець	Контролер на контрольно-пропускному пункті
Реєстратор медичний	Молодша медична сестра (молодший медичний брат)

Кваліфіковані робітники сільського господарства	Кваліфіковані робітники з інструментом
Виноградар	Швачка
Робітник з комплексного обслуговування сільськогосподарського виробництва	Робітник з комплексного обслуговування й ремонту будинків
Рибалка прибережного лову	Електромонтер з ремонту та обслуговування
Озеленювач	Слюсар-ремонтник
Робітник фермерського господарства	Електрогазозварник
Овочівник	Пекар
Плодоовочівник	Слюсар-сантехнік
Дояр	Контролер водопровідного господарства
Садівник	Маляр
Оператор механізованих ферм і комплексів	Формувальник тіста
Робітники з обслуговування устаткування	Найпростіші професії
Оператор котельні	Підсобний робітник
Машиніст (кочегар) котельної	Прибиральник службових приміщень
Водій автотранспортних засобів	Сторож
Тракторист-машиніст	Двірник
Кочегар-випалювач	Вантажник
Тракторист	Робітник з благоустрою
Апаратник оброблення зерна	Прибиральник територій
Машиніст насосних установок	Опалювач
Механізатор (докер-механізатор)	Кухонний робітник
Токар	Укладальник-пакувальник

У контексті дії воєнного стану в Одеській області дійсно виникає складна ситуація на ринку праці. З одного боку, спостерігається нестача робочої сили у деяких професійних групах, таких як виноградарі, кухарі, листоноші, підсобні робітники і т. д. З іншого боку, є велика кількість вакансій у сферах освіти, сільського господарства, торгівлі та інших галузях. Це збільшення безробіття пояснюється не лише економічним спадом, але і внутрішньою міграцією осіб з прифронтових територій, які потребують працевлаштування та психологічної адаптації до нових умов.

Подальше зростання попиту на фахівців у будівельній галузі та суміжних галузях економіки передбачається в майбутньому, що може створити нові можливості для працевлаштування.

У такій складній ситуації важливою є ефективна координація зусиль уряду та неприбуткових організацій для надання допомоги безробітним та забезпечення стабільності на ринку праці. Це може включати розвиток програм

підтримки для безробітних, надання професійної підготовки та перекваліфікації, а також сприяння в адаптації до нових умов праці.

Подальша допомога засобами до існування є критично важливою в умовах воєнного стану. Збільшення кількості вакансій у сферах обслуговування, торгівлі та інших галузях дійсно свідчить про потребу в праці та засобах до існування серед місцевого населення.

Розвиток програм та ініціатив, спрямованих на надання безробітним допомоги з пошуку роботи, професійної підготовки та психологічної підтримки, може допомогти зменшити соціальні та економічні негаразди в області. Такі заходи сприятимуть забезпеченню основних потреб населення та підтримці його економічного самовизначення в умовах кризи. Важливою є також співпраця з міжнародними та громадськими організаціями для максимальної ефективності цих програм.

За оцінками експертів Національного інституту стратегічних досліджень, в довгостроковій перспективі під чинними умовами очікується зростання попиту на фахівців будівельної індустрії, таких як проєктувальники, архітектори, дизайнери, мулярі та інші, а також на спеціалістів суміжних з нею галузей економіки, наприклад, логістів, водіїв автотранспортних засобів, інженерно-технічних кадрів та спеціалістів з виробництва будівельних матеріалів.

Крім того, продовжуватиме залишатися попит на медичних працівників. Проте попит на працівників промислових галузей зберігатиметься на низькому рівні, оскільки значні руйнування промисловості внаслідок збройної російської агресії обмежать можливості цих галузей.

Варто відзначити, що скрутне фінансове становище змушує українців активно шукати додаткові джерела доходу. За даними Національного інституту стратегічних досліджень, 6,4% опитаних вже мають додатковий підробіток поряд з основною роботою, а 35% абсолютно впевнені, що у найближчі три місяці шукатимуть додаткові можливості заробітку. Ще 28,7% найімовірніше також будуть активно шукати додатковий заробіток в найближчий час. Ця

тенденція, ймовірно, буде продовжуватися в подальшому, відображаючи фінансові виклики, з якими зіштовхується населення.

ВИСНОВКИ

У першому розділі роботи досліджена сутність та особливості освітньої логістики, проведений порівняльний аналіз освітньої і педагогічної логістики; проаналізована сутність та особливості освітньої логістики у ЗП(ПТ)О; доведені можливості та доцільності застосування разом із маркетингом для вирішення проблеми підвищення ефективності діяльності ЗП(ПТ)О;

В даний час одним з основних чинників формування попиту на освітні послуги стає постулат про раціональну поведінку людини, яка інвестує кошти в підвищення свого освітнього рівня в умовах досконалої конкуренції з урахуванням можливих майбутніх альтернативних і дисконтованих доходів, очікуваних нею протягом свого життя. Фактично, забезпечити успішне функціонування системи освіти у значній мірі може допомогти логістика, як мистецтво створення попиту та процес залучення клієнтів, як існуючих, так і потенційних. Конкуренція є скрізь, освітній сектор послуг не є винятком. Цікаво, що потреба в «логістиці» своїх послуг до недавнього часу не відчувалась українським сектором освіти, оскільки навчальні заклади мали справу з більшим попитом, ніж могли б задовольнити. Проте, значний демографічний спад посилив конкуренцію в цьому секторі. Навіть заклади професійної освіти, що стикаються з великим попитом, задаються питаннями про можливість вибору бажаних цільових споживачів, а тому виникають такі проблеми, як диференціація продуктів, розширення продукту, диверсифікація та інтеграція послуг. Тому, вирішення цих питань може взяти на себе такий новітній напрямок, як педагогічна логістика, метою якої є системна інтеграція і оптимізація освітніх потоків, адже досягнення цієї мети характеризується підвищенням якості освітнього процесу і зниженням загальних витрат на його підтримку.

У другому розділі роботи здійснений аналіз показників діяльності ДНЗ «ОПЛСП ПНПУ ім. К.Д.Ушинського». Аналіз підтвердив високий рівень конкурентоспроможності закладу світи на ринку надавачів освітніх послуг

Одеської області. Підтвердженням цього є як результати оцінки рівня знань учнів, так і високий рівень їх працевлаштування після закінчення закладу.

Проведений аналіз економічної ситуації в Одеській області та її впливу на ринок праці. Встановлено, що у контексті дії воєнного стану в Одеській області дійсно виникає складна ситуація на ринку праці. З одного боку, спостерігається нестача робочої сили у деяких професійних групах, таких як виноградарі, кухарі, листоноші, підсобні робітники і т. д. З іншого боку, є велика кількість вакансій у сферах освіти, сільського господарства, торгівлі та інших галузях. Це збільшення безробіття пояснюється не лише економічним спадом, але і внутрішньою міграцією осіб з прифронтових територій, які потребують працевлаштування та психологічної адаптації до нових умов.

Подальше зростання попиту на фахівців у будівельній галузі та суміжних галузях економіки передбачається в майбутньому, що може створити нові можливості для працевлаштування.

На основі проведеного аналізу запропонувати шляхи та можливості підвищення ефективності системи управління на засадах освітньої логістики та маркетингу для ЗП(ПТ)О.

Розробка практичних рекомендацій щодо формування механізму управління розвитком закладів професійної (професійно-технічної) освіти на засадах логістики потребує виявлення чинників, що визначають: мотивацію випускників у виборі професій та ЗП(ПТ)О, уважне ставлення роботодавців до ЗП(ПТ)О, визначення підходів до оцінювання та аналізу конкурентоспроможності ЗП(ПТ)О, розробку практичних рекомендацій щодо схвалення управлінських рішень на засадах інформаційної логістики в процесі реалізації стратегії ЗП(ПТ)О [3].

Нині спостерігається певний дисбаланс між попитом на ринку праці на фахівців, які мають потрібні професійні знання, уміння та навички у цілком визначеній сфері діяльності на високому рівні, і обмеженими можливостями ЗП(ПТ)О щодо задоволення такого попиту. Основними причинами цього є:

- відсутність чітких вимог роботодавців щодо професійних компетенцій майбутніх фахівців, а також їх дистанціювання від процесів формування або корегування навчальних програм;
- відсутність або епізодичність вивчення освітніми закладами вимог ринку праці та їх врахування при формуванні й виконанні освітнього замовлення;
- освітні заклади за різних причин не завжди можуть забезпечити підготовку фахівців за професіями, що користуються попитом на ринку праці;
- у процесі навчання здобувачі освітніх послуг погано мотивовані до засвоєння знань, умінь і навичок, у наслідок чого не можуть успішно пройти конкурсний відбір у роботодавців;
- на час закінчення навчання роботодавці нині досить часто відмовляються від випускників ЗП(ПТ)О, які пройшли адресну цільову підготовку, мотивуючи це скороченням обсягів виробництва.

Зважаючи на вище зазначені проблеми і тенденції вважаємо, що кожен освітній заклад повинен зробити власні перші кроки у напрямку реорганізації системи підготовки фахівців, її адаптацію до впровадження та використання логістичних принципів функціонування.

Проектуючи загальні принципи логістики на педагогічну систему професійної освіти визначимо та охарактеризуємо їх так:

1. Комплексність: формування та розвиток інфраструктури ЗП(ПТ)О для забезпечення руху потоків за певних визначених умов; координація дій усіх учасників руху ресурсів (знань); організація та забезпечення централізованого контролю виконання завдань, що поставлені перед усіма структурними підрозділами ЗП(ПТ)О; налагодження співпраці освітнього закладу з потенційними споживачами (переважно роботодавцями).

2. Науковість: акцентування на важливості та ретельності ведення детальних розрахунків усіх параметрів траєкторії руху освітніх потоків на всіх стадіях, від планування до аналізу.

3. Конкретність: забезпечення чіткості й точності у підході до оцінювання використання всіх видів ресурсів (фінансових, кадрових, матеріальних, тощо), що використовуються в освітньо-логістичному процесі; мінімізація витрат у освоєнні всіх видів ресурсів.

4. Конструктивність: забезпечення диспетчеризації освітніх потоків, безперервне відстежування за переміщенням і зміною кожного об'єкту потоку і оперативне корегування його руху.

5. Надійність: всебічне використання сучасних технічних засобів переміщення і управління рухом освітнього потоку; забезпечення оперативності та якості збору інформації та технології її обробки.

6. Варіативність: забезпечення оперативності та гнучкості реагування ЗП(ПТ)О на зміни попиту та інші впливи зовнішнього середовища.

Виходячи з цього, ми виділяємо такі складові освітньо-логістичної діяльності в структурі професійної освіти:

1. Продукція – кваліфікація, яку отримує випускник (потрібні знання).
2. Якість – відповідність кваліфікаційним вимогам, що висуваються до випускників ЗП(ПТ)О. Показники якості освіти визначаються шляхом оцінювання компетенцій випускників, де основним критерієм слугує міра відповідності їхніх знань і навичок вимогам соціально-економічної та професійної сфер життя, а також готовність випускників до творчого вирішення проблем і завдань в усіх сферах життєдіяльності.

3. Кількість – кількість стандартних дидактичних порцій, які студент опановує упродовж терміну навчання.

4. Час – своєчасність отримання знань за умови забезпечення наступності отримання дидактичних порцій з урахуванням їх актуальності, а також оптимізація часу підготовки фахівця.

5. Місце – мобільність щодо надання освітніх послуг, а також динамічність постачання потрібних фахівців споживачеві.

6. Споживач – суспільство, ринок праці, сам фахівець.

7. Витрати – чітка і виважена оптимізація якісних, кількісних та часових показників з подальшою їх інтерпретацією у грошовій формі.

Аналізуючи запити роботодавців щодо кваліфікаційних вимог до майбутніх фахівців, керівники закладів професійної (професійно-технічної) освіти можуть вживати заходи, що спрямовані на перегляд та вдосконалення змісту навчальних дисциплін, навчальних та виробничих практик, тощо, адаптуючи їх до потреб соціально-економічної сфери діяльності суспільства. Все це зменшить дистанцію між закладами професійної (професійно-технічної) освіти і роботодавцями, а також сприятиме підготовці дійсно потрібних суспільству фахівців.

Отже, використання принципів педагогічної логістики дозволяє узгодити вимоги роботодавця як замовника фахівців та споживача результатів їх професійних компетенцій і закладів професійної (професійно-технічної) освіти як виконавця цього замовлення. З точки зору роботодавця, педагогічна логістика описує потреби виробничого процесу стосовно участі у ньому фахівців з цілком визначеними навичками. Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що підготовка майбутніх фахівців в ЗП(ПТ)О повинна базуватись на принципах педагогічної логістики, оскільки логістичні потоки мінімізують витрати (інформаційні, кадрові, фінансові, та інші) на їх підготовку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Лівшиць В. Л. Педагогічна логістика. Сб. Полісвітє. КохтлаЯрве, 2007. № 1. С. 72–79.
2. Руда М. В. Перспективи впровадження освітньої логістики в Україні. Вісник національного університету «Львівська політехніка»: зб. наук. праць. – 2012. Вип. 749. С. 71–77.
3. Сергєєва Л. М. Освітня логістика в управлінні розвитком професійно-технічного навчального закладу. Вісник післядипломної освіти. 2014. Вип. 11. С.144-153.
4. Децентралізація професійно-технічної освіти (ПТО) в Україні – поштовх до дій. Зелена книга для спрямування обговорень щодо реформ та здібностей, необхідних для побудови досконалої та привабливої системи ПТО в Україні (січень 2017 р.) / Європейський фонд освіти, Міністерство освіти і науки України, 2017. 88 с. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/pto/materialy/06/1-zelena-knigaukr.pdf>
5. Савченко І. М., Волкова Т. В. Зарубіжний досвід інноватики в сфері взаємодії професійно-технічних навчальних закладів з роботодавцями та науковими установами: методичні рекомендації. К.: ІПТО НАПН України, 2011. 60 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/8026/1/ZAR_DOSVID.pdf
6. Аналіз діяльності регіональних систем професійної освіти. URL: https://vrc.rv.ua/case_study/analiz-diialnosti-rehionalnykh-system-profesijnoi-osvity/
7. Забезпечення якості у системі професійної освіти і навчання. URL: http://ipq.org.ua/upload/files/files/03_Novyny/2015.03.18_Twinning_final_conference/Quality%20assurance-%20UKR%20.pdf

8. Колісник Н. Особливості стандартизації професійно-технічної освіти в Україні та за кордоном: порівняльний аспект. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/714853/1/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%BA.PDF>
9. Tadeusz W. Nowacki. Leksykon pedagogiki pracy. – Instytut Technologii Eksploatacji. Wyższa Szkoła pedagogiczna TWP. Wyższa Szkoła pedagogiczna ZNP. Radom, 2004. 343 p. P.229.
10. Радкевич В. Компетентнісний підхід до розроблення державних стандартів професійно-технічної освіти. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32305042.pdf>
11. Модульно-компетентнісний підхід у підготовці кваліфікованих робітників будівельної та машинобудівельної галузей : монографія / П. Г. Лузан, В. В. Ягупов, Г. І. Лук'яненко, Т. В. Пятничук, М. І. Михнюк. Київ : 2015. 255 с.
12. Бенівська, Л.Я., Борщевський, В.В., Сторонянська, І.З. (наук. кер.) та ін. (2018). Цілі сталого розвитку для України: регіональний вимір: аналітична доповідь. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України». URL: <https://ird.gov.ua/irdp/p20180702.pdf>
13. Ничкало, Н.Г. Людський капітал у мирний час і в добу російської агресії проти України. Професійна освіта. 4(97). С. 2-4. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734223/>
14. Ничкало, Н.Г. Професійна освіта у 30-літній історії НАПН України. Професійна освіта. 2(95). С. 2-5. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734221/>
15. Ничкало, Н.Г. Українська педагогіка праці у гірку добу війни. Професійна освіта. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/734221/>
16. Грень Л. М. Управління професійно-технічною освітою на державному та регіональному рівнях: зарубіжний досвід. Публічне управління та митне адміністрування. 2019, № 3 (22), С. 47-56. DOI: <https://doi.org/10.32836/2310-9653-2019-3-47-56>

- 17.Гринькевич О. С., Левицька О. О. Інституційне середовище забезпечення якості системи освіти: міжнародний і національний аспекти. Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Сер.: Міжнар. екон. відносини та світове господарство. Ужгород, 2017. Вип. 15(1). С. 84-90. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/15_1_2017ua/21.pdf
- 18.Бородієнко О. Наглядові ради закладів професійної (професійно-технічної) освіти : Практичний посібник. Програма ООН із відновлення та розбудови миру, 2020. 188 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/722862/1/Posibnuk_Verstka_Final.pdf
- 19.Супрун В. В. Модернізація професійної освіти як управлінська умова підготовки компетентних фахівців нової формації. Вісник післядипломної освіти. Серія : Управління та адміністрування. 2017. Вип. 3. С. 104-124, с. 109.
- 20.Бандурка О., Рябченко О. Державне управління вищою освітою в Україні. Проблеми. Шляхи вдосконалення. Новий Колегіум. 2000. № 1. С. 18-20.
- 21.Легенький М. Адміністративно-правове забезпечення пріоритетних напрямів в управлінні освітою. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Юридичні науки. 2017. № 865. С. 257-266, с. 260.
- 22.Оцінка та прогноз потреби в кадрах для підприємств. У.Я. Садова, О.С. Гринькевич, О.З. Сорочак, О.В. Махонюк, О.М. Вільчинська та ін. Львів 2017, 48 с.
- 23.Формування підходу до забезпечення якості у відповідності до системи EQAVET. Рекомендації для закладів професійно-технічної освіти / Секретаріат EQAVET, Дублін, 2012. 8 с.